

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 45.—; za ino-
zemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5/1.
Telefon šte. 72, ponoči tudi
šte. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Opravištev: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54 — Telefon št. 36

inzeratni oddelek: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4 — Telefon št. 493

Podružnici: Maribor, Barvanska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta

Račun pri poštnem črt. zavodu: Ljubljana
št. 11.843 — Praha črt. 98.180
Wien, Nr. 104.241

Ljubljana, 16. decembra.
Notranje politični položaj Nemčije trenutno ni v skladu z veliko zmago, ki jo je nemška diplomacija izbojevala v Ženevi. Kabinet dr. Marxa je upravljal, ko se je vrnil zunanj minister dr. Stresemann z obale lemanskega jezera z največjim uspehom cele svoje kariere, v težki parlamentarni krizi. Toda neločljivost te krize je samo navidezna. V sedanjem primeru ne gre za to, da bi morala nastopiti nova vlada, ki bi nasprotovala v Locarnu začetni in v Ženevi nadaljevalni uspešni poti. Nasprotno, gre za to, da se iz zunanje-politične situacije Nemčije izvaja logičen zaključek, za njen notranji režim.

Politično sporazuma s Francijo so od sedanjih vladnih strank vedno zagovarjali samo demokrati. Njim je sekundiral čisto tudi katoliški centrum. Priznati pa je treba, da ima levji del zasluge na pomirjavi nemški politiki napram zapadu ravno socialna demokracija. Čeprav so socialni demokrati izločeni iz vlade, vendar živijo dr. Marxov kabinet vsaj v zunanje-političnem oziru od njihove podpore, od njihove milosti. Marxova vlada je manjšinska, v vladi zastopane stranke nimajo same zase večine v parlamentu.

Demokrati so se vedno potegovali za to, da bi spravili tudi socialiste k sodelovanju pri državni upravi. Centrum je kolebal, v njem pa je zmagal dr. Marx, ki je bil prej pristaš weimarske koalicije (centrum, demokrati in socialni demokrati), sedaj, ko ta ni zadostna, pa se v njej za "veliko koalicijo" Weimarskega z dr. Stresemannovo nemško ljudsko stranko. Slednja pa se že leta in leta upira sodelovanju s socialisti, ker je njena notranja konstrukcija izrazito meščanska in je njeno srce na strani nemških nacionalcev — vsaj glede notranje, socialne in gospodarske politike. Nemški ljudski stranki bi bil najljubši takozvani meščanski blok s centrom, bavarsko ljudsko stranko in z nacionalci.

Centrum pa danes nič več ne koleba med meščanskim blokom in veliko koalicijo. Zmagali so v njem demokratični elementi, zato se sedaj enotno izjavljajo za ponovni sprejem socialnih demokratov v vlado. Vse odpora centruma in demokratov je končno tudi ljudska stranka pod vplivom dr. Stresemanna privolila v obnovo velike koalicije.

Socialna demokracija, ki ne sodeluje pri upravi države, si lahko laska v številnih zmagah svojih idej na polju zunanje politike. Prišel je čas, da s sodelovanjem v vladi žanje svoje setev. Načelno ne odklanja vstopa v vladno koalicijo, kakršno ji je ponudil državni kancelar v imenu vseh režimskih strank. Toda socialisti hočejo imeti čisto mizo. Niso voljni za kranje; marveč zahtevajo odstop današnje vlade, da bi se mogel novi koncentracijski kabinet velike koalicije ustvariti na zares načelnih temeljih. Predvsem jim gre za to, da naj ljudska stranka pokaže svojo pravo barvo. Preslake skušnje imajo z njo, da bi kar tako verjeli v njeno spreobrnjenje. Iz tega vidika so zahtevali razčiščenje afere predsednika ljudske stranke, ki je nedavno v vehementnem govoru odklonil zvezo s socialnimi demokrati. Ko je stranka, videč, da vstop nacionalcev v vlado še ni dozorel, dezavuirala svojega predsednika in privolila v sodelovanje z osvobodeno socialno demokracijo, je ta vseeno vztrajala na odstopu dr. Marxove vlade, preden se začne pogajanja o ministru velike koalicije.

Vlada pa smatra, da iz zunanje-političnih ozirov sedaj ne more odstopiti. Ali je ta od dr. Stresemanna inspirirani razlog iskren, se bo izkazalo kaj kmalu. Socialisti so predložili nezaupnico vladi in o njej se odloči jutri.

Ta nezaupnica meri samo k temu, da se vlada prisili k odstopu. Bila njena usoda ta ali ona, gotovo je, da Nemčija ne zapusti lokarne in ženevske smeri, ki ji je že prinesla neprecenljive koristi.

Vstop socialne demokracije je v interesu evropske mirovne politike. Ona bi odločilno okrepila težnje za končni sporazum s Francijo. Nemško-francosko zблиžanje z vsemi konsekvencami je kategorični imperativ za ozdravitev Evrope. Kako pravilna je ta smer, kažejo vedno resnejši predlogi za vojaško zvezo te in one strani Rena. Oba ta naroda sta poleg naših ruskih bratov glavna, realna faktorja duhovne in materialne kulture kontinentalne Evrope. Sporazum med njima bo napravil konec tudi imperialističnim zvezam in spletkam, ki jih snuje fašistovska Italija z upravnimi sredstvi in metodami proti naši državi.

Jugoslovija bi francosko-nemško prijateljstvo pozdravila s polnim prevdram in bi se mu priključila z vsem srcem.

Volilna reforma v Franciji

Pariz, 16. decembra. (be.) Notranji minister Sarraut je izdelal načrt novega volilnega reda.

SDS odklonila vstop v Uzunovičovo vlado

Soglasni sklep kluba SDS in njega utemeljitev. — Konferenca med Pribečevićem in Uzunovičem.

Beograd, 16. decembra p. Danes dopoldne se je sestel poslanski klub SDS, da odloči o ponudbi g. Uzunoviča, ki je povabil SDS v delovno vlado, katero sestavlja. Predsednik posl. Pribečević je poročal o svojem razgovoru z mandatarjem krone. Klub SDS je soglasno sklenil, da definitivno odklanja povabilo g. Uzunoviča.

G. Pribečević je še tekom dopoldneva privatno obvestil g. Uzunoviča o tem sklepu, popoldne ob 5.30 pa mu je na sestanku v ministrskem predsedništvu službeno sporočil in utemeljil stališče kluba SDS.

Po tej konferenci je podal g. Pribečević vašemu dopisniku sledečo izjavo:

G. Uzunović je vzel moje sporočilo na znanje ter bo sedaj nadaljeval pogajanja z onimi skupinami, ki so v načelu pristale na vstop v njegovo vlado. G. Uzunović dvomi, da bi mogel še nocoj končati svoje razgovore in jih bo zato nadaljeval jutri.

Na vprašanje zakaj ni mogel kluba samostojnih demokratov v načelu sprejeti ponudbe g. Uzunoviča, da sodeluje v vladi širše koalicije, je navedel g. Pribečević sledeče razloge, ki jih je povedal tudi g. Uzunoviću:

»Klub samostojnih demokratov ne veruje in nima garancije, da bi mogel g. Uzunović iz strank ki jih je povabil k sodelovanju, sestaviti močno vlado, sposobno, da izvede v Narodni skupščini radikalne reforme na vseh poljih narodnega in državnega življenja, zlasti pa na gospodarskem polju. Situacija v narodu je taka, da pričakuje ljudstvo temeljite reforme. Zakaj le od njih upa, da se bo popravilo sedanje nevdržno stanje. Tu ne morejo pomagati polovičarske, paljativne mere. Vozel vprašani, ki jih je treba rešiti, je tako zamotan, da ga ni mogoče razvozlati, ampak le presekat. Klub samostojnih demokratov ne veruje, da bi bila sedanja Narodna skupščina sposobna, da izvede take operacije, zato je še vedno najpravišnja rešitev, da se z novimi volitvami razčisti ozračje in da se ustvari za delo sposobna skupščina. To naj se zgodi čim prej, ker sedanja Narodna skupščina nikakor ne odgovarja razpoloženju naroda. Tudi radikalna stranka, ki naj bi imela vodstvo državne politike v svojih rokah, takšna, kot je danes, ne daje klubu samostojnih demokratov nikakvega jamstva, da bi mogla nova vlada g. Uzunoviča hitro in radikalno rešiti nakopičena vprašanja. Ako klub radikalne stranke, ki se je po več mesecih privrkal zopet sestati, ni čutil

potrebe in ni imel volje, da začne politično debato in določi smernice svoje politike, si moremo misliti, kakšna ura je bila. G. Uzunović ni pojasnil, kakšno politiko bi vodila radikalna stranka v novi vladi in kako si predstavlja rešitev odprtih vprašani. Nihče ne ve danes v javnosti, kakšna je politika radikalne stranke in v kakšnem duhu mislijo rešiti zakonske predloge, ki morajo priti na dnevni red skupščine. Ni dovolj reči, da pride pred Narodno skupščino na pr. zakonski predlog o izenačenju davkov, ali o dal-matinskem agraru, ampak je treba povedati, v kakšnem duhu naj bo sestavljen, kako naj konkretno izgleda. Tudi vidimo, da sestavlja radikalna stranka v Vojvodini skupne liste z madžarsko in nemško plemensko stranko za oblastne volitve. Takšna politika ne sme biti, ker bi to pomenilo, da dviga naša država samo roko nase.

Na vsej stvari je edino ugodno to, da g. Uzunović tokrat ni izjavil, da misli sestaviti vlado »sporazuma«. Vse kaže, da je ta beseda, ki je zanesla toliko zmede v naše javno življenje, izginila iz uradnega besednjaka. To besedo sta tokrat uporabila le g. Radić in Nikić, ker jima je bila potrebna, da na tej podlagi sodelujejo brez pogojev v vladi.

Dobil sem vtis, da se g. Uzunović še sploh ni opredelil, s katerimi skupinami misli sestaviti novo vlado. K sodelovanju je povabil tako raznolike skupine in tako heterogene elemente, da bi bila taka vlada najslabša od vseh dosedanjih, ker ne bi imela enotnosti volje, ne enotnosti akcije. In to sta vendar dva najpotrebnejša elementa za uspeh take politike.

G. Uzunović je povabil k sodelovanju tudi radičevce, čeprav je na seji radikalnega kluba, ki mu je poslednjič predsedoval pokojni Pašić, izjavil, da se s to stranko ne da delati. Ako upoštevamo, da je g. Radić pred par dnevi pri nekem predavanju v Beogradu izjavil, da sta Ljenn in Trocki edina ustvarila tip kmetijske države in ako se to oceni, kako je njegova stranka od zgoraj s pomočjo državnega aparata rušila v narodu temelje narodnega in državnega edinstva, potem si lahko predstavljamo, kako neresen je sam predpogoj, da se more z Radićevim skupno sestaviti neke vrste solidna in patriotska državna vlada. Dejstvo, da je Uzunović povabil v vlado i radičevce i nas je vse druge skupine, ki predstavljajo najnajsprotnjejo politiko, je najboljši dokaz, da nima nobene politike in da bi morala na tej podlagi sestavljena vlada kmalu doživeti katastrofalen polom.

G. Uzunović je včeraj počival

Proti splošnemu pričakovanju ni pričel podrobnih razgovorov s strankami, ki bi bile pripravljene vstopiti v njegovo vlado.

Beograd, 16. decembra. p. Po pogrebu Nikole Pašića je danes nadaljeval Uzunović razgovore s šefi parlamentarnih skupin. Najprej je govoril z Veljo Vukičevićem, zastopnikom kluba Ljube Jovanoviča. Potem je sprejel doktor Nikića, ki je kasneje izjavil novinarjem: »G. Uzunoviću sem povedal iste nazor, kakor kralju. Namreč da sem za delovno vlado in da je treba resno, pošteno in lojalno izvesti politiko sporazuma.« Po sestanku z dr. Nikićem je Uzunović imel daljšo konferenco z radikalnimi ministri.

Kasneje je šel Uzunović na dvor, kjer je ostal pol ure. Na povratku z dvora je izjavil novinarjem, da je končal razgovore z zastopniki parlamentarnih skupin in da se popoldne pogajanja nadaljujejo. Najprej da bo razpravljal s prijatelji in potem, ko bodo precizirali stališče, v podrobnostih z zastopniki opozicije.

Jugoslovensko-italijanski spor

Vesti o snovanju varnostnega pakta med Jugoslavijo in Turčijo. — Anglija forsira poravnava našega spora z Italijo. — Vse pa je še v razvoju.

Beograd, 16. decembra. p. »Večernje novosti« poročajo iz Carigrada: V diplomatskih krogih se živahno razpravlja nenadno od-potovanje jugoslovenskega poslanika v Angori Tiče Popovića v Beograd. Iz okolice predsednika turške republike Kemala paše prihaja vest, da se med Beogradom in Angoro snuje varnostni pakt, ki naj bi nevtraliziral akcijo Italije na Balkanu. V Angoro prihajajo poročila, da je italijanska akcija zelo živahna in da skuša preko sofijske vlade uresničiti svoje načrte na Balkanu. Zato se pripravljajo pogodba, ki naj bi vezala Angoro, Beograd in Atene. Ta pakt naj bi ščitil sedanje stanje na Egejskem morju in na Balkanu in varoval integriteto balkanskih držav. Tudi v Sofiji se ne strinjajo vsi krogi z italijansko - albansko pogodbo prijateljstva in varnosti.

V zvezi s tem poročilom je dobil vaš dopisnik z najmerodajnejšega mesta v znanem ministru informacijo, da je poslanik Popović dospel v Beograd na lastno željo, da se more udeležiti pogreba pokojnega Pašića. Kar se tiče vesti, da bo Jugoslavija sklenila s Turčijo varnostni pakt, je preučenjeno o tem govoriti. Doslej še ni o tem odločitev,

ali se spremeni smernica naše zunanje politike in v podrobnem naša politika do Italije. Vse vprašanje je odvisno od novega zunan-jega ministra, ker je gotovo, da se dr. Nikić ne želi več povrtni na svoje mesto. V znanjem ministru verujejo vašega dopisnika, da so velesile in posebno Anglija za-žele akcije, naj bi se nenormalno stanje med Jugoslavijo in Italijo zboljšalo in nesoglasja odpravila. Začela se je akcija, naj bi se med nami in Italijo sklenila posebna pogodba v zvezi z italijansko - albansko. Ne vé se še, ali naj bi se ta pogodba sklenila med nami in Italijo, ali pa celo med nami, Italijo in Albanijo. Vsekakor se na tej stvari živahno dela. Velesile nas uverjavajo, da albansko-italijanska pogodba nikakor ne pomenja za nas nevarnosti. Pri tem se sklicujejo predvsem na resolucijo, ki jo je sklenila veleposlaniška konferenca l. 1921. glasila protektorata Italije na Balkanu ter skušajo prepričati naše zunanje ministrstvo, da nikakor ne bodo dovolile intervencije Italije v Albanijo, ako ne pristanejo na tako intervencijo one države, ki so podpisale resolucijo veleposlaniške konference.

Uzunoviću preostaja le povratek k RR

Obnoveitev stare od Uzunoviča za nesposobno proglašene koalicije naj bi omogočila odgoditev rešitve krize do srede januarja. — Davidovičevci smatrajo, da se bo le kompromitiral, kdor vstopi v Uzunovičovo vlado. — Klerikalci so drugega mnenja.

Beograd, 16. decembra p. Izgledi cele akcije g. Uzunoviča se tudi danes precej pesimistično presojajo Uzunović še vedno ne vidi, s katero skupino bi mogel sestaviti vlado. Kar se tiče koalicije radikalov in Davidovičevih demokratov, so demokratiški pogoji tako težki, da jih Uzunović ne more sprejeti. Zato dvomi, da bo mogel priti z njimi do sporazuma. V vladnih krogih smatrajo za najverjetnejše, da Uzunoviću ne bo preostalo ničesar drugega, nego dosedanja radikalno-radičevska koalicija, v kateri naj bi ostali vsi dosedanj ministri razen dr. Nikića. Za novega zunanjega ministra prihajata baže v poštev dr. Milan Srškić in dr. Vasa Jovanović. Značilno je, da sta se zvečer sestala dr. Korošec in dr. Srškić. V političnih krogih ugotavljajo, da se klerikalci na vso moč vsiljujejo radikalom ter se sklicujejo na to, da jih tudi Radić pripo-roča.

Položaj g. Nikole Uzunoviča je izredno težaven. V krogu prijateljev je danes izjavil, da dvomi, da bo sploh mogel izvršiti svojo mislijo. Uzunović povdarja, da bi mu bila najljubša kombinacija s samostojnimi demokrati ter obžaluje, da SDS odklanja. Za obnoveitev RR obstojajo velike težkoče v radikalnem klubu. Zato ne bi presenetilo, ako bi Uzunović ipak vrnil kroni mandat.

Beograd, 16. decembra p. »Večernje Novosti« prinašajo zanimivo izjavo davidovičevskega poslanca Grola o politični situaciji. Izjava vzbula med večji interes, ker spada posl. Grol med vodilne politike Dem. zajed-

nice.

Način, kako je g. Uzunović porabil zadnje štiri dni in zlasti včerajšnji popoldan za razgovore z načelniki strank o tem, o čemer so se že itak trikrat izjavili v dosedanjih posvetovanjih, pravi posl. Grol, kaže, da g. Uzunović nalašč zavlačuje. V soboto se sestane Narodna skupščina, ker jo hočejo odgoditi na čas po oblastnih volitvah. Na tej seji se bo objavil tudi ukaz očasno obnovljeni vladi RR s popolno ali delno izpopolnitvijo izrazjenih portfeljev. G. Uzunović bo izjavil, da bo počitnice porabil za razgovore, kako naj bi se do zopetnega sestanka zbornice končala posvetovanja za sestavo širše koalicije. Zadovoljen bo g. Uzunović ki bo na ta način pridobil še dva meseca svojega predsednikovanja, zadovoljna bo njegova okolica in tudi radikalni klub, ki se boji temeljite osebnosti in strankarske rešitve, zadovoljni bodo oni, ki želijo, da se delo anketnega odbora zavleče za nedogleden čas. Ustreženo bo predvsem radikalni stranki tudi v tem, da se bodo medtem opravili razni veliki posli, na katerih so interesirana razna radikalna podjetja in njihovi ljudje.

Ni načina, da bi se začelo zdraviti današnje razmere, dokler bolezni še ni dozorle. Te bolezni tudi ne gre zdraviti z raznimi medikamenti, ki bi je povečali zlo. G. Uzunović sestavlja sedaj novo vlado. Stranke, ki bi vstopile v njegovo koalicijo, bi se kompromitirale in še bolj razočarale.

Poosritev vladne krize v Nemčiji

Socialni demokrati za veliko koalicijo, toda s pogojem, da preje odstopi dr. Marxova vlada. — Vlada sklenila, da ne odstopi. — Socialni demokrati predložili vladi nezaupnico. — Zanimiva debata o zvezah državne brambe s sovjeti.

Berlin, 16. decembra. s. Večerna posvetovanja državnega kancelarja dr. Marxa z voditelji vladnih strank v državnem zboru, so bila končana tik pred 13. uro. Izid posvetovanja je bil sklep, da vlada ne odstopi, ampak da prepusti odločitev o svoji usodi parlamentu. Nadalje je sklenila, da nadaljuje ob pol 14. posvetovanja z voditelji strank. Ob tem času se je sestala tudi socialnodemokratska frakcija v državnem zboru. Razpravljala je o vprašanju, ali in kdaj naj se predloži nezaupnica. Frakcija je sklenila, da počaka na vladino izjavo in da se nato stavi nemotivirana nezaupnica celokupnemu kabinetu. V teh okolišnih je bila določena seja državnega zbora za 14. uro.

Kmalu po otvoritvi seje je povzel besedo državni kancelar dr. Marx, ki je podal izjavo, v kateri je med drugim rekel: Frakcija socialnih demokratov je sklenila, da smatra odločitev glede bodoče sestave državne vlade za potrebno in da bo zahtevala to odločitev pri tretjem čitanju naknadnega poročila. Državna vlada pa stoji na stališču, da mora z ozirom na zunanje-politični položaj in z ozirom na potrebo, da mora radi rešitve gotovih važnih, v Ženevi še neresenih vprašani, ostati taka, da lahko vodi pogajanja, po možnosti preprečiti krizo vlade. Socialnodemokratska frakcija, je nadaljeval državni kancelar, je snoči izjavila, da je pripravljena za pogajanja, obenem pa je zahtevala odstop vlade. Državna vlada ne more prevzeti odgovornosti za stanje, ki je zvezano z največjo škodo zlasti za naše zunanje-politične interese. V imenu državne vlade moram torej podati izjavo, da vlada ne bo odstopila. Vlada prepisuje odločitev državnemu zboru.

Socialnodemokratski poslanec Scheide-mann je nato v daljšem govoru obrazložil vzroke za stališče socialnih demokratov. Oporzarjal je na razkritja v zadnjem času, zlasti pa na zveze državne brambe z deenifarskimi organizacijami ter na razkritja »Manchester Guardian« glede oborožitve Rusije od strani nemške industrije. Nemška državna bramba ne sme biti sovjetski oblasti pot k svetovni revoluciji. Socialni demokrati hočejo biti prijatelji Moskve, ne pa norci Moskve. Zaradi tega nočejo nobene sovjetske municije za nemške topove. Socialni demokrati odklanjajo radi tega zlasti ministru za državno brambo dr. Gesslerju zaupanje ter bodo stališi nezaupnico celokupni vladi.

Državni kancelar dr. Marx je nato prečital izjavo vlade, v kateri se izrecno odklanja politizacija državne brambe. Svoj govor je zaključil: Državna vlada vé natančno, da je državna bramba siguran instrument države. V tem trenutku je moja dolžnost, da to izrecno povdarjam in da se državni brambi zahvalim za njeno tiho in nesebično delo v službi domovine.

Na predlog poslanca centruma Guerarda je bila seja za eno uro prekinjena. Medtem so tudi komunisti vložili svoj predlog za nezaupnico. Stavljen je bil tudi drug predlog, ki zahteva razpust državne brambe, ki naj se nadomesti z milico, ki bi se sestavila iz delovnega prebivalstva pod kontrolo delavskih organizacij.

Po zopetni otvoritvi je govoril komunist Köhnen, ki je izjavil, da so socialni demokrati dali »Manchester Guardianu« na razpolago lažnivi material. Vsa zadeva z granatami, ki jo je objavil »Vorwärts«, je docela izmišljena. Ako socialni demokrati ne morejo predložiti pravega dokazilnega materiala, jih bo javnost morala smatrati kot navadne goljufe. (Radi tega izraza je bil govornik poklican k redu.) Govornik je nadaljeval: Državna bramba ni dobila od Rusije niti enega letala ali pa plinske bombe.

Nato je bila seja zaključena. Prihodnja seja jutri popodne z dnevnim redom: Nada-

ljevanje debate in glasovanje o nezaupnici.

Berlin, 16. decembra. d. Socialni demokrati so izjavili, da so v načelu pripravljeni vstopiti v vlado velike koalicije, da pa morajo vztrajati na tem, da kabinet poprej odstopi, sicer bodo prisilili vlado do odstopa s nezaupnico, s katero da bodo gotovo pridli. Stranka je snoči imela sejo do pol 10. in etorila ta - le sklep: »Socialna demokracija je pripravljena, pozajati se zastran vstopa v veliko koalicijo, smatra pa za potrebno, da vlada v to svrhu poprej odstopi. Ako kabinet ne odstopi sedaj, se bo vršila splošna debata o državni brambi, v kateri povzame besedo tudi vodja socialnih demokratov Scheide-mann, nakaar bo stranka predlagala nezaupnico celokupni vladi.« Seveda je še vprašanje, ali dobe socialni demokrati, ki so v tem pogledu zelo optimistični, potrebno večino za svoj predlog in ali jih bodo nemški socialci podpirali, ker je nezaupnica v prvi vrsti nagerjena proti obrambnemu ministru dr. Gesslerju. Z druge strani je tudi državni kancelar že opetovano izjavil, da hoče biti na čelu te take vlade, ki bi jo podpirali tudi socialni demokrati, bodisi da vstopijo vanjo ali ne, in da nikakor noče imeti desničarske vlade.

„Zmaga“ vladnih strank na Madžarskem

Grof Bethlen seveda izvoljen.

Budimpešta, 16. decembra. s. V Miško-lcu so dobili rasisti en mandat, socialni demokratje en mandat, vladne stranke pa nobene. V Pečuhu so dobili socialni demokrate in vladne stranke po en mandat. S tem je odločena usoda 21 mestnih mandator izvzemši budimpeštanskih. V tajnem glasovanju so od teh mandator dobili vladne stranke 9, socialni demokrati 7, demokrati 3, neodvisna Kossuthova stran-ka in rasisti pa en mandat. Desničarske stranke imajo torej 10, levičarske pa 11 mandator. V Budimpešti so šele danes dopoldne pričeli s štetjem glasov. Volilo je 68 odst. V vseh štirih okrajih so zmaga-le vladne stranke.

V Debrecinu so danes dopoldne končali s štetjem glasov. Vsaka od treh voljenih list je dobila po en mandat. Izvolje-ni so grof Bethlen z 11.488, Hegymegy-Kis (meščanska levica) s 5181 in socialni demokrat Györki s 4690 glasovi.

Princ Windischgrätz bo pomiloščen

Budimpešta, 16. decembra. (pr.) Kakor pravi »Az Est«, namerava izdati vlada za Božič obširno amnestijo. Bajce bo pomiloščenih tudi več opozicijskih publikistov, med njimi Feleki in Vanczak. Govoril se, da bo amnestiran tudi princ Windischgrätz, ki je bil obsojen zaradi ponarajevanja francoskih frankov, ker da je hudo bolan.

Italijansko-bolgarski odnošaji

Rim, 16. decembra. o. Agenzia Stefani objavlja: Nekateri inozemski listi so pri-nesli vest, da je Italija sklenila z Bolgar-ski prijateljsko pogodbo. Lahko izjavimo, da so italijansko-bolgarski odnošaji prav dobri, da pa ni bila podpisana nobena prijateljska pogodba in da se tudi tozadevna pogajanja niso vršila.

Klerikalci zopet v eni fronti z nemškimi nacionalci

Klerikalni volilni kompromis z nemškonacionalnim Deutscher Verein für Slovenien.

Včeraj je «Slovenec» vendarle sramljivo priznal, da je SLS napravila v mariborski oblasti volilni kompromis z nemškimi nacionalci proti narodnim Slovincem. Na kandidatski listi za Maribor se sveti poleg slovenskega župana, odvetnika dr. Leskovarja in radikalnega odvetnika dr. Ravnika tudi ime nemškega nacionalca odvetnika dr. Mühleisna, predsednika političnega Deutscher Verein für Slovenien. Po tajnem sporazumu naj dobí nemškonacionalni volitelji dr. Mühleisen, akoravno kandidira na brezupnem 3. mestu (kar je aranzirano zato, da se naivnim slovenskim volilcem zabrišejo oči) mandat potom resignacije enega ali drugega svojih sokandidatov. Kot nagrado za to pa bodo celjski Nemci glasovali za radikalca dr. Gorčiča in duhovnika Cestnika.

Glede političnega udejstvovanja Nemcev v Sloveniji smo že nešteto krat poudarili principijelno stališče ter poudarjali, da je v njihovem lastnem interesu, če se udeležujejo političnega življenja v slovenskih strankah in zato ne nastopajo kot izjavljajoča nemškonacionalna manjšina. S tem, da se udeležijo v mariborski oblasti Nemci volitev pod firmo Nemške gospodarske stranke, ki je le priložnostno ime za nemškonacionalni politični «Deutscher Verein» bodo dosegli le to, da bodo Slovenci znova in znova opozorjeni, da se nemškonacionalni element v Sloveniji noče sprijazniti z ugodnimi razmerami, ki so za Nemce ostale v naši novi državi.

Seveda nemški nacionalci se smejo sklicevati na to, da njihovo politiko podpira slovenska stranka, saj je SLS sklenila z Deutscher Verein volilni kompromis. Stori la je to stranka, ki napoveduje, da bo imela v oblastni skupščini sigurno večino in katera se torej seveda zaveda, da koalicija z nemškimi nacionalci njej nobenega direktnega haska ne prinese, temveč le škoduje slovenski stvari na severni granici in onkraj nje. Dokler imamo brezpravne krvne brate na Koroškem znači tak kompromis pri nas narodno sramoto in oškodovanje neodrešenih Slovencev. V kolikor se ta volilni kompromis tiče se posebej Maribora je pa treba ugotoviti direktno izdajstvo klerikalcev nad slovenstvom. Za zadnje občinske volitve je bil v Mariboru med SLS, SDS in

NSS ustanovljen Narodni blok z izrecno proglašeno programom, da se očuva narodni značaj Maribora. Ustvaritvi tega Narodnega bloka se ima SLS tudi zahvaliti, da je bil njen mandat izvoljen za slovenskega župana. Samo klerikalna nacionalna in politična morala je sposobna postaviti župana Narodnega bloka za nosilca klerikalno-nemškonacionalne kandidatske liste. V to poglavje spada tudi kompromis klerikalcev z radikali, katerim so baš isti klerikalci odrekli vsako eksistenčno pravico v Sloveniji.

Nam je prav, da so klerikalci s kompromisom z nemškimi nacionalci proti narodnim Slovincem na severni naši meji pokazali, koliko je v resnici vredno njihov slovenstvo. Primorske Slovence izročajo papeškemu fašizmu in čudno ni, če prodajajo tudi na našem severu slovenske interese liberalnim nemškim nacionalcem.

Nič novega ni ta klerikalna politika in zadnja leta se je le znala v navosku skrivati. Klerikalci so bili tisti, ki so v Avstriji, ko je šlo za ustanovitev celjske slovenske gimnazije, izrekli trditev, da je Celje za Slovence «fremdes Gebiet». Klerikalci so bili tisti, ki so za ljubljanske klerikalne interese zabarantali že l. 1907 koroškimi Slovincem mandate, klerikalci so bili tisti, ki so po tridesetih letih samoslovenskega občinskega sveta v Ljubljani z novim volilnim redom l. 1912, spravili v ljubljanski občinski svet 8 Nemcev. Takih in enakih protislovenskih aktov so zagrešili klerikalci pod Avstrijo nešteto med vojno pa so uganjali proti Slovincem v družbi z vsenemškimi «graditelji mostu do Adrije» ter kot prostovoljni špijoni nemške soldateske, ki so v tajništvo SLS imeli v ta namen posebno špijonažno pisarno prave orgije narodne sramote in izdajstva.

Ako najdemo sedaj klerikalce zopet v eni fronti z nemškimi nacionalci, ni to sicer nič novega vendar pa sedaj tudi mlajša generacija, ki še ne pozna neznajčnosti in brezdomovinstva klerikalcev, kakor ga je na svoji koži bridko občutila starejša generacija lahko spozna, kaj so pravi klerikalci. Bili so vedno le slovensko govoreča in Slovence izkoriščajoča četa rimskih hlapcev.

Kandidatne liste za oblastne volitve

Včeraj so bile pri deželni sodišči v Ljubljani vložene nadaljnjše kandidatne liste za oblastne volitve, in sicer dve od ZDS in dve od SKS. Klerikalna stranka tekom včerajšnjega dneva svoje kandidatne liste za Ljubljano še ni vložila. Radikalna stranka pa pri ljubljanskem deželni sodišču sploh še ni vložila nobene kandidatne liste.

Včeraj vložene liste so naslednje:
Srez Litija. Socialistična lista (po redu 4.) nosilec dr. Milan Lemež, odvetnik, Ljubljana.

Srez Ljubljanske okolice. Socialistična lista (št. 3.) nosilec Aleks. Terškan, železničar, Moste-Selo 52.

Srez Kamnik. Radičevska lista, prva dva kandidata sta: Fr. Kristan, pos., Selo 10 in advokat dr. Krigo Marušič, Ljubljana.

Srez Logatec. Radičevska lista, nosilec Stanko Lenarčič, trgovec, Nova vas pri Rakeku.

Pri okr. sodišču v Novem mestu so za srez Kočevje vložili tudi Nemci. Nosilci liste je Jožef Eppich, župnik, Stara Cerkev.

Za srez Novo mesto je bila včeraj vložena socialistična lista, katere nosilec je Fran Mikec, železničar v Ljubljani.

Pri okrožnem sodišču v Celju so vložili socialisti sledenče kandidatne liste:
Celje mesto. Franc Koren, pekovski mojster v Celju; namestnik Viktor Šmigovc, uradnik OUZD v Celju.

Srez Celje-Vranksko. nosilec Valentin Hrastnik, tov. delavec v Spod. Hudinji.

Srez Gornji grad. nosilec Ivan Krajnc, krojač v Gornjem gradu.

Srez Konjice. nosilec Franc Berdnik, kovač v Zrečah.

Srez Slovenjgradec. nosilec Vinko Mödendorfer, učitelj v Mežici.

Srez Laško. nosilec Ignac Sitar, župan v Trbovljah.

V srezu Slovenjgradec so se združili socialisti vseh skupin, dočim vložijo v Celju in srezu Celje-Vranksko bernotovski posebne liste.

Nemški nacionalci, klerikalci in radikali postavili v Mariboru skupno listo

V mestu Mariboru so klerikalci sklenili volilni kompromis z nemškonacionalnim političnim društvom za Slovenijo ter radikali in po vložili sledenče listo: dr. Josip Leskovar, odvetnik (SLS), dr. Rudolf Ravnik, odvetnik (radikal), odvetnik dr. Lothar Mühleisen, predsednik Nemškega društva za Slovenijo.

Radičevska kandidatura v Ljubljani!

Kakor nam poročajo, so radičevci postavili v Ljubljani svojo lastno listo, katere nosilec je gosliničar g. Uran. Ljubljancem je g. Uran znan po tem, da je njegova goslinja od ministrstva dobila dovoljenje, da ni vezana na ljub-

ljansko policijsko uro in pa iz dobe, ko se je tako vneto boril proti sedanjemu svojemu somišljeniku in sokandidatu dr. Kukovcu na burnem zboru pred Mestnim domom. Kar se izgledeov famozne radčevske kandidature v Ljubljani tiče, proročujejo g. Uranu njegovi znanici, da bo dobil skoraj toliko glasov kakor v nekdanjih starih časih gospod Kunčič.

Razkol med radičevci v Prekmurju

Kakor nam javljajo iz Prekmurja, so se radičevci pri postavljanju liste za oblastne volitve razcepili. Oficijska lista za murskosoboški srez je postavljena z nosilcem Gezo Hartnerjem. Ker pa se med bivšimi pristajali SKS govori, da namerava g. Pucelj ako zleti Radičeva stranka iz vlade zapustiti Radiča, so zagrešili radičevci sklenili postaviti kandidature «pravih radičevcev», da očuvajo Radiču glasove.

Politične beležke

Volilni kompromis med davidovičevci in Nemci razbit

«Deutsches Volksblatt» poroča iz Velikega Beckereka, da se je potem, ko je Sv. Pribičević odklonil volilni kompromis med Nemci, davidovičevci in samostojni demokrati za oblastne volitve v gornjem Banatu, sklenil volilni kompromis med nemško, Davidovičev in zemljoradniško stranko, ki pa ga krajevna organizacija Davidovičevske stranke v Kikindi ni vzela na znanje. Ponovna pogajanja niso dovedla do nobene uspeha, nakar so zemljoradniški kompromis odpovedali ker se ga ni držala organizacija Davidovičevske stranke v Kikindi. Končno so se Nemci sporazumeli z zemljoradniško brez davidovičevcev ter so že vložili z njimi skupne kandidatne liste za gornji Banat.

Kakšno enotno delavsko fronto si želi «Slovenec»?

Včerajšnji «Slovenec» se silno razburja zaradi enotnega nastopa raznih socialističnih struj pri oblastnih volitvah. Češ, da pomenja razbitje enotne delavske fronte, ki more po njegovem mnenju obstajati samo pod vodstvom SLS, kajti «samo njeni zastopniki bodo mogli koristiti delavstvu kot člani krščansko-socialne večine obeh oblastnih skupščin v Sloveniji». Kdor ve, koliko vpliva imajo takozvani krščanski cilji v SLS, kako se bore, eden z osrednjim vodstvom, drugi stranke za kandidature v Ljubljani, drugi to, da ne morejo niti v klerikalni podjetiji uveljaviti nobene svojih zahtev, se gotovo izborna zabava nad «Slovenec» pisavo. Ker socialisti in komunisti ne bodo sedaj več volili škofove stranke in ker postavila lastne kandidate im «Slovenec» podtika, da bodo v družbi z žerjavci ovrhali delo oblastne skupščine, ker zastopajo prav tak program kakor SDS, namreč program, po katerem se demontira socialno zavarovanje, centralizira kompetenca De-

lavске zbornice demontira slovenska industrija ter prenaša na juž. itd. Res, skrajno zabavno. Mi smo samo radovedni, zakaj klerikalci niso ponudili socializmom in komunistom socializacijo škofovih veleposestev in klerikalnih podjetij, pa bi gotovo ostali še nadalje pod škofovo krivo palico in bi se ne bilo treba bati, da bodo «žerjavci» demontirali socialno zavarovanje in slovensko industrijo.

Radikalni nauki St. Radiča

«Samouprava» od 15. se bavi z nedavno Radičevim izjavo, da bi vlada brez HSS pomenjala fronto proti Hrvatov, ter označuje kot zelo čudno to naziranje šefa stranke, ki je sprejela sedanjo državno ustavo, katere ne pozna vlad s plemenskimi ozir. Sodelovanje Hrvatov v vladí torej ni obvezno ali pa ustavna določba, brez katere se ne more ustvariti državna vlada, pač pa se more smatrati kot politična neobhodnost. Vprašanje sestave centralne uprave je torej postavljeno na politično in ne na plemensko podlago. Nesodelovanje Hrvatov v vladi ne pomenja nesodelovanja v javnem življenju države. Če ne bodo v vladi, bodo pač v opoziciji ter vplivali na politično življenje države kot manjina, kakor druge slične stranke. Kar pa se tiče politične neobhodnosti sodelovanja HSS v osrednji upravi, pravi končno «Samouprava», mora biti jasno vsem Hrvatom, ki so zmogni objektivne sodbe, da jo potiskajo v oblast nemožnosti pogosti in nebrzdani izpadi St. Radiča. Radikalna stranka je v poldrugoletnem skupnem delu s HSS nudila več kot dovolj nepobitnih dokazov, da ji je simpatično sodelovanje s Hrvat. Od tega njenega razpoloženja in dr. sprejemanja samovoljnih postopkov St. Radiča pa je velika razdalja, a veliko bolj resno je to, da bi nadaljno toleriranje Radičevega postopanja ogrozilo zelo resne interese naroda in države. Radikalna stranka torej ni mogla iti dalje po tej poti.

Klerikalno ponujanje radikalom

Klerikalci se v Beogradu že precej časa ponujajo radikalom za vstop v vlado, tistim radikalom, katere so obtoževali radi korupcije in ki so tudi sami obtožili dr. Korošca korupcije. Pri tem jih tudi prav nič ne moti njihovo avtonomistično stališče, ki ga doma toliko povdarjajo, niti to, da so radikali soustvaritelji vidovdanske ustave. Pripravljeni so odpustiti vse brce, ki so jih že dobili od radikalov, ter preklapati vse svoje psovke proti njihovi «veliteljski prepotenci», samo da bi našli usmiljenje ter mogli utakniti svoje glave v vladna korita. Četudi le za malo časa. Da bi prikili to svojo smešno in poniževalno igro, vpijejo v «Slovenec», da se v Beogradu nihče ne zmeni za Pribičevića in dr. Žerjavca, da ne pride ta v nobeni vladni kombinaciji več v poštev da je SDS edina stranka v parlamentu, s katero nihče ne računa, kakor da bi se sam, demokrati komu ponujali in da bi se v Beogradu kar pulili za dr. Koroševico senco in njegov blagoslov. Medtem, ko se dr. Korošec izreka v Beogradu za široko koalicijo in je sploh za vsako kombinacijo, v kateri bi bilo kakšno mesto za klerikalce, je Pribičević baš včeraj iz načelnih razlogov odklonil sodelovanje v Uzunovičevi vladi, ker smatra sedanjo Narodno skupščino kot nesposobno za plodnosno delo ter zahteva konzultacijo naroda potom volitev Pribičević, o katerem trdi «Slovenec», da ga nihče ne mara zahteva, naj izreče svojo sodbo volilci, klerikalci, ki se te sodbe boje zaradi svoje breznačelnosti in brezplodne politike, pa moledujejo za sprejem v vlado pri radikalih, ker vedo da bi v slučaju razpusta parlamenta in novih volitev izgubili precej svojih mandatov.

Tudi muslimanski škof politizira

Na narodni praznik je reis - el - ulema Čaušević imel v sarajevski Begovi džamiji nagovor, v katerem je dejal med drugim: «Danes slavijo praznik ujedinjenja vsi Srbi. Hrvati in Slovenci, ki so doprinali žrtve za ujedinjenje. Tudi mi muslimani smo, četudi primorani, doprinali materialne žrtve za ujedinjenje. Akoravno smo nezadovoljni, čeprav se nam godijo krivice, čeprav nam ovirajo vzgojevanje dece v veru, nam duhu, mi vendar slavimo ujedinjenje in verujemo, da je še nekaj dobrih ljudi, ki bodo to popravili in ki nam bodo pomagali.» Nato je Čaušević v arabskimi molil k Alahu, da naj očuva muslimane pred vsem hudobnim, pred neprijatelji in denuncijanti. Slovensnemu opravilu v džamiji so prisostvovali tudi oficijelni predstavniki civilnosti in vojaških oblasti, ki jih je ta incident takoj razburil. Ker Čauševićev govor krši člen 12. ustave, zajema afera vedno resnejše mere in se celo govori o odstavitvi reis - el - ulema Čauševića, katero pa v ostalem mora prevesti takozv. hožjinska kurija.

Kdor se ne dopade Radiču, je — odmetnik in izključen iz hrvatskega naroda!

Vodstvo HSS je objavilo komuniké, ki očitno kaže, kolikšen razkol vlada med dalmatinskimi radičevci. Tako naznanja, da kandidatna lista za šibenški okraj z nosilcem Josipom Drežgo ni lista HSS, ker je bila vložena proti volji predsednika HSS! Vsi tedga se vsi kandidati na tej listi razen enega proglašajo za odmetnike HSS, za katere ni mesta v hrvatskih seljaških vrstah in v hrvatski narodni družbi. To velja tudi za listo dr. Marka Kožula v Šibeniku. Lista, ki jo je sestavil dr. Mimica v Omišu, bo odobrena po odposlancu vodstva HSS 14. t. m. če pa bo pred vložena in se dr. Mimica ne bo pokoril odredbam odposlanca, velja zanj isto kakor za listo Josipa Drežge. Nadalje pravi komuniké da gre HSS na Braču z zemljoradniško skupno volitve, oba kandidata pa morata biti brezpogojno seljaka. Z delavci v Splitu pa gre HSS skupno v volitve pod pogolem, da delavci od svoje strani kandidirajo seljake ali delavce in da se ne izda noben skupen volilni proglas. Zadnji pogoj je menda zato potreben, da bi ta lista ne bila proglašena za komunistično ter mandati razveljavljeni. Kakor se vidi pri radičevcih ne odločuje «seljaška demokracija», ampak samo dikta St. Radiča.

Za zblizanje med nami in Bolgari

Včeraj smo poročali o pobudi za zblizanje med Bolgari in Srbi, oziroma Jugoslaveni, o pobudi, ki je izšla od bolgarskega pisatelja Kirila Hristova. Danes moramo poročati o odgovoru, ki ga je na članek Hristova napisal v «Prager Presse» dne 15. decembra hrvatski književnik Gustav Krklec.

Gustav Krklec pozdravlja težnjo Hristova po zblizanju z zadoščenjem in naglašja, da obstaja prav taka težnja tudi na jugoslovenski strani. Tudi zanj ni pravi hrvatski pesnik, popolnega jugoslovenstva, dokler manjka v njej eno južnoslovansko plemo. Vprašanje pa vsiljuje, se čita tu, po čigavi krivdi manjka in za kako ceno se more dovesti v Jugoslavijo? Na to vprašanje pa Krklec ne odgovarja. vsaj ne direktno. Vendar spada v to poglavje njegova konstatacija, da je Bolgarija dolžna, nastopiti iniciativno za medsebojno zblizanje. K sreči se je ta iniciativa že pričela, in sicer od strani moža, pravi Krklec, od katere bi take pobude najmanj pričakovali. V tako resnih časih, kakor so današnji, se mora preteklost pozabiti, in ako se Kiril Hristov odreka preteklosti, vsemu, kar je napisal v dobi 1913. do 1918., Krklec nima namena, preiskovati delo Hristova v tem pogledu. . . Mi, pravi Gustav Krklec, ki bi mogli po pravici grajati — ne da bi nam bilo treba preklapati kaj od tega, kar smo napisali od l. 1914. do danes — ker se nam je posrečilo, ustvariti v nas integralne Jugoslaveni, odgovarjamo Kirilu Hristovu: Ustvarjajte, bratje bolgarski pesniki, v vaši deželi temelji za sporazum in zblizanje, mi pa ga bomo ustvarjali pri nas. Ako bo trden in siguren, se bo dalo napraviti vse zelo lahko in potem bo dozorala misel rodila mnogo lepše sadove, kakor bi jih mogla v času, ko je treba pokopati najprej vse zmote preteklosti za vedno.

Mi smo, pravi v drugih odstavkih Gustav Krklec, pač še vedno Srbi. Hrvati in Slovenci, s svojimi lokalnimi omejitvami, daši je v nas vseh, vsaj v nas mlajših, volja do integralnega jugoslovenstva. Ločeni pred vojno po usodi, smo imeli različne, pač tudi nasprotujoče si interese. Mentaliteta se je izražala na različne načine, življenje se je razvijalo pod različnimi pogoji. Sedaj, ko so nas zblizale skupne nevarnosti ali skupne radosti, in ko s razvija zrej rod, ki se je rodil v epotnih novih mejah, ki nastajajo pod enim in istim solncem, bomo imeli druge nazore o življenju in njegovih kulturnih in socialno-političnih manifestacijah: gledali bomo stvari kolektivno z enega edinega stališča, z enega edinega vidika. — ne mislim pri tem samo s stališča medsebojnega zblizanja med Bolgari in Jugoslaveni, marveč tudi s stališča velikega veselovanskega zblizanja.

V meritornem pogledu odgovarja Gustav Krklec, da sta se že l. 1923. bavila z Milanom Bogdanovičem z mislijo, izdati antologijo jugoslovanske lirike, v kateri bi bili zastopani tudi Bolgari. Misel pa se ni mogla uresničiti, ker je prišla mnogo prežgodaj. Danes se bavi z njo, ako se ne motim, pravi G. Krklec, Matica Srpska, in ko dozori, se bo uresničila.

To je poglavitna vsebina članka Gustava Krkleca, ki ga prinaša «Prager Presse» na uvodnem mestu. Taktično je gotovo zelo dobro, da je odgovor, in sicer baš tak odgovor prišel najprej z hrvatske strani. Vsa naša javnost bo z velikim zanimanjem sledila nadaljnjemu javnemu razgovoru med bolgarskimi in srbskimi književniki.

Mednarodni kongres proti fašizmu

Praga, 16. decembra. d. Mednarodni urad za proučevanje fašizma namerava za konec januarja p. l. skupaj z zvezo italijanskih emigrantov sklicati mednarodni kongres proti fašizmu. Te dni so dobili tudi nekateri češkoslovaški politiki povabilo, naj se udeležijo tega kongresa. Povabljeni so hkrati dobili poziv, naj imenujejo sebi blizu stoječe organizacije, da morejo sklicati tudi te povabiti na kongres. Kolikor je doslej znano, bodo na tem kongresu nastopili kot govorniki tudi nekateri bivši italijanski ministri predsedniki, med njimi tudi Nitti. Kraj kongresa še ni definitivno določen.

Obnovitev liberalne stranke v Italiji?

Rim, 16. decembra. o. Kakor znano, je vlada po zadnjem atentatu na Mussolinija razpustila poleg drugih organizacij tudi liberalno stranko V Rimu se sedaj širijo vesti, da nameravajo bivši liberalni voditelji obnoviti stranko. Prižadevajo si, da bi pridobili na svojo stran tudi one poslance, ki so pristali Salandre, tako da bi obnovljena stranka združevala vse liberalce v Italiji. Obnovitev se more izvesti le s privoljenjem vlade. Pogajanja so baje že v teku. Poslanec in večkratni ministriški predsednik Giolitti, ki je že par dni v Rimu, da prisostvuje sejem zbornice, ni hotel doslej še ničesar povedati, kaj misli o tem načrtu.

Albanski emigranti proti italijanskemu paktu

Bukarešta, 16. decembra. d. Albanski emigranti so poslali zunanemu ministru brzojavko, v kateri očrtočno protestirajo proti sklenitvi pogodbe med Italijo in Albanijo. Hkrati prošlo jugoslovensko vladno pomoči pri obrambi neodvisnosti Albanije.

Pokop trupla N. Pašića

Beograd, 16. decembra. r. Danes dopoldne ob 11. se je vršil svečan končni pogreb Nikole Pašića iz kapele na novem pokopališču v grobnico, ki je bila te dni dograjena. Prisostvovalo je nad 4000 ljudi, med drugimi celokupna vlada, ves radikal-ski klub, veliko število narodnih poslancev vseh strank, med njimi tudi Sv. Pribičević, Davidović in dr. Korošec. Opelo je opravil pravoslavni škof z 10 svečniki v mali kapelici, nakar so Milutin Dragović ter trije seljaški radikalni poslanci in nekateri omladinici prenesli Pašičevo krsto v grobnico, kjer je sledilo več nagrobnih govorov, med katerimi je zbudil posebno pozornost govor Pašičevega tovariša iz zapovrov, seljaka Miletića.

Slovenske proge v državnem železniškem programu

Beograd, 16. decembra. p. Ze več dni zboruje v ministrstvu saobraćaja konferenca radi določitve državnega železniškega programa. Danes so bile na vrsti proge v Sloveniji. Soglasno so bile sprejete v program proge St. Janž-Sevnica ter Kočevje-Straža. Glede zveze z morjem je bilo po daljši gnetbi sprejeto sledeče: varijanta župnek se odkloni, Kočevje naj se veže z reško progno na tisti točki med Vrbovskim in Brod-Moravicami, katera je iz tehničnih in finančnih ozirnov za državo najbolj povoljna. Definitivna določitev projekta se bo izvršila po strokovnjakih.

Volilni sporazum med Davidovičevci in SDS

Sušak, 16. decembra. n. Davidovičevci in samostojni demokrati so sklenili sporazum za oblastne volitve v mestu in srezu Sušaku. Na Sušaku je nosilec liste davidovičevcev prof. Juritić, njegov namestnik pa je samostojni demokrat Ivan Polić. V srezu Sušak je nosilec liste samostojni demokrat dr. Franjo Bakarčić in njegov namestnik davidovičevcev.

Kraljica Marija se vrnila v Beograd

Beograd, 16. decembra. p. Zvečer ob 8.20 se je povrnila iz Bukarešte kraljica Marija. Na kolodvoru so jo pozdravili kralj Aleksander, princ Pavle, ministri Maksimović in dr. Jovanović ter dvorno spremstvo. Kraljica se je povrnila v Beograd, da se jutri udeleži proslave 38. rojstnega dne kralja.

Francoska narodna obramba

Francija zgradi 33 novih vojnihi ladij in letalsko oporišče na Korziki.

Pariz, 16. decembra. l. Senat je vzel na svoji včerajšnji seji v hitro razpravo proračun mornariškega ministrstva. Mornariški minister Leygues je dejal, da je po njegovem mnenju najbolje, ako se vrši obširna debata o tej točki pri odprtju zbornice. Povedal je, da je pridobivanje dobrih pomorskih častnikov vedno bolj težavno in da tu igra glavno vlogo finančni in psihološki moment. Vlada je stori la potrebne korake, da preneha kvarna propaganda nekaterih komunističnih listov. Ako tudi to ne bi pomagalo, potem se bodo z vsakim takim slučajem bavila sodišča. Potem je izjavil poročevalec, da začne prihodnje leto ministrstvo graditi 33 novih vojnihi ladij. Predsednik finančnega odbora senata Doumer je rekel, da se mora vršiti obširna debata o obrambi domovine. Nadalje je dejal, da je francoska mornarica močnejša, kakor se sploh misli, vendar pa ni toliko močna, kakor bi morala biti. Glede pomorskega letalstva je rekel senator Gary, da je treba v Ajacciu na otoku Korziki zgraditi močno oporišče za hidroplane. Sploh mora ta otok postati središče francoskega vodnega letalstva v Sredozemskem morju. Mornariški minister Leygues je odgovoril, da je vlada že kupila potrebna zemljišča v neposredni bližini Ajaccia v te svrhe. Nadalje se grade delavnice za popravila letal v Bizerti. Končno je senat odobril vse postavke proračuna mornariškega ministrstva.

Pilsudski v parlamentu

Varšava, 16. decembra. (pr.) Veliko pozornost je vzbudilo v političnih krogih dejstvo, da se je Pilsudski snoti pojavil v parlamentu, kjer se je udeležil seje. Opolnoči je pavel besedo in izjavil, da je preveliko sledenje v vojni upravi nemogoče. Poljska mora imeti močno vojsko, ker nihče ne štiti njenih mej in je zato država navezana na lastno moč. Splošno znižanje aktivnega službovanja v vojski je nemogoče, ampak le pri gotovih delih. Ministrski predsednik je izjavil, da gre njegovo stremeljenje za tem, da ostane vojska na višini in da se še spopolni. Prihod Pilsudskega, ki se doslej ni udeleževal sej sejma, je vzbudilo veliko pozornost in je velikega političnega pomena. Splošno vidijo v tem spremembo kurza in začetek stikov med vlado in sejmom. Nekateri vedo celo povedati, da pride kmalu do rekonstrukcije kabineta.

Motta zopet švicarski predsednik

Bern, 16. decembra. s. Zvezni svet je izvolil za zveznega predsednika za leto 1927 dosedanjega podpredsednika Motta, ki je bil že leta 1915. in 1920 predsednik. Za podpredsednika je bil izvoljen vodja narodnogospodarskega departementa Schulthes.

Tarifna pogajanja Hamburg-Trst

Praga, 16. decembra. s. Kakor poročajo listi, se bodo pogajanja glede tarifnega vprašanja Hamburg-Trst pričela 10. februarja na Semmering. Tih pogajani se bodo udeležili češkoslovanski, avstrijski, nemški, jugoslovanski in italijanski delegati.

Iz življenja in sveta

Noblove mirovne nagrade

so bile za l. 1926. podeljene Briand in Stresemannu ter za leto 1925. Chamberlainu in generalu Dawesu (Lansko leto Noblove mirovne nagrade niso bile razdeljene).

Mussolini - tretjerednik

Bratovščina sv. Frančiška v Rimu je imela nedavno svoj običajni vsakoletni občni zbor, na katerem je bilo sklenjeno tudi to, da se imenuje Mussolini za drugega častnega predsednika ustanove. Prvi častni predsednik je sedaj italijanski kralj.

To imenovanje ni bilo sprejeto v vseh krogih klerikalne Italije z enakim zadovoljstvom, marveč je pri mnogih duhovnikih našlo na oster odpor. Seveda ne pri frančiškanskih redovnikih; ti so krščansko pokorni in poslušni kot jagnjeta in gredo kamor jim veli pastir. Drugače pa je s svečniki izven redov; tem so se frančiškani s svojim sklepom zamerili. Pravijo namreč, da jih je Mussolini premočno udaril po levem licu, da bi mu nastavili še desnega. Posebno po zadnjem atentatu so fašistovske tolpe podivjale, napadale in uničevale kaplane, župnike in celo škofe. Tega duhovščina ne more oprostiti fašistom in Mussoliniju, ki ni le njihov poglavar, ampak tudi predstavnik.

V ostalem pa izgleda dokaj protislovno, da so frančiškani izvolili Mussolinija za častnega člana svojega reda. Vedno se povdarja — in letos ob 700letnici sv. Frančiška še posebno — da je imel svetnik vsa bitja za brate in sestre. Izgleda torej, da se frančiškani z Mussolinijem v svoji sredi hočejo rogati

vesoljnemu svetu. Sv. Frančišek je iskreno ljubil ljudi in jih ni ubijal; ter je bil tudi zoper to, da napravijo iz njegovega imena red, ki bi podpiral katerokoli papeško ali posvetno politiko, najmanj seveda politiko s fašistovsko moralo.

Naslednik japonskega cesarja

Japonski mikado Joshihito je umrl. Bil je zelo priljubljen vladar in podložniki so ga imeli radi posebno zato, ker je umno nadaljeval tradicije svojega očeta Mutsihita, ki je začel svojo državo urejati po vzorcu evropskega zapada. Naslednik Joshihita je princ Hirohito, mladenič, ki mu je šele 26 let. Kljub mladim letom pa je Hirohito uravnotežen, evropsko naobražen človek z vsemi vrlinami rojenega aristokrata.

Poleg vse svoje priljubljenosti pa je bil Joshihito znan kot zelo strog in v nekem pogledu naravnost krut vladar. Imel se je za neke vrste boga in je posebno pazil na etiketo. Gorje njemu, ki se je pregrešil zoper predpise na dvoru! Čakala ga je huda kazen, ne baš redko harakiri. Kaznjencem si je moral sam prerezati trebuh, da so mu izklopela čreva ter je nastopila smrt.

Od Hirohita si obeta japonski narod izboljšanja tudi v tem pogledu. Vzgo-

jen je demokratično. Njegov učitelj je bil znani admiral Togo, ki mu je vcepil vojaško in civilno vzgojo. Hirohito je navdušen sportnik. V domovini ga poznajo kot strastnega jezdeca. Na sprehod ne gre nikoli drugače kakor jahaje na konju. Avtomobil uporablja samo za službena pota in pri reprezentancah.

Cim je mikado Joshihito zbolel in ni bilo upanja, da ozdravi, je bil princ Hirohito proglašen za regenta Japonske. Po cesarjevi smrti je nastopil čas njegovega dejanskega vladanja in v kratkem bo pač tudi formalno izklican za cesarja dežele Vzhajajočega Solнца.

Izvor besede dolar

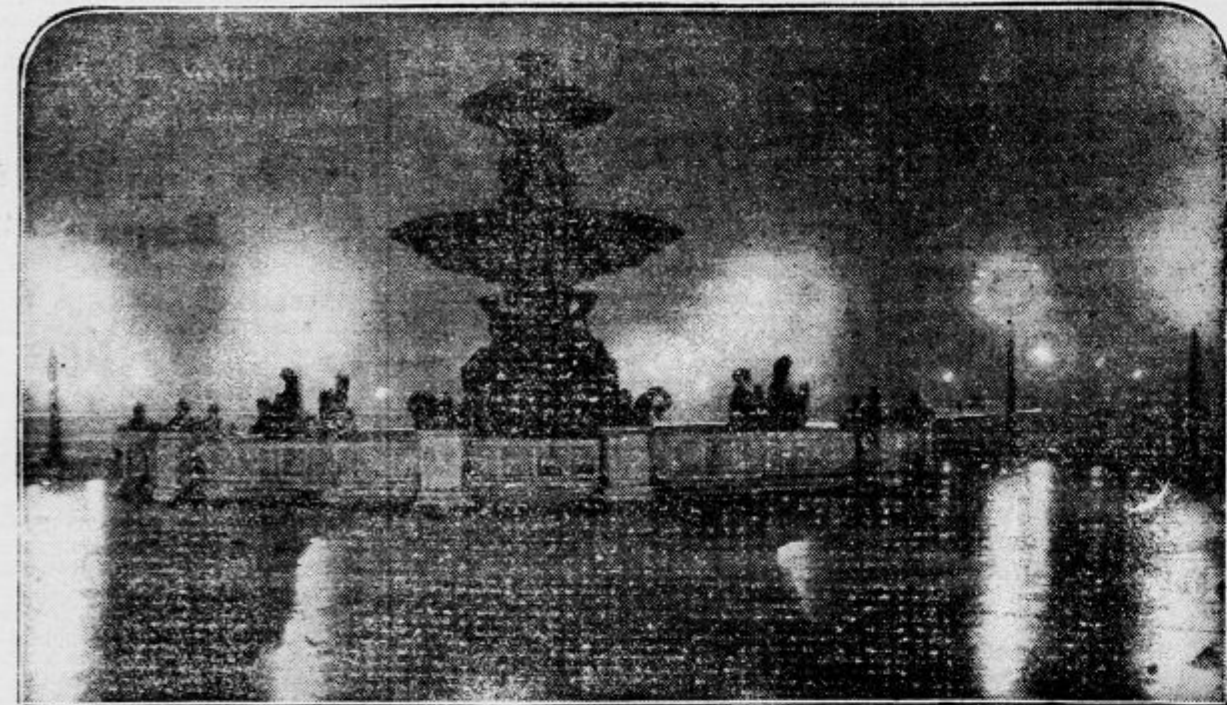
Beseda dolar je nastala iz nemške besede «Thaler», iz katere izvira tudi naš «tolar». Zanimivejše pa je, kako je nastal nemški «Thaler».

Početkom XVI. stoletja so začeli grofje Schlicki, lastniki srebrnih rudnikov v Joachimsthalu na Bavarskem, kovati novce iz srebra, ki so ga izkopali v svojih rudnikih. Te novce so sami nazivali Joachimsthalerje, a ker je bila beseda predolga, se je kmalu udomačila med ljudmi okrajšanka, «Jochen-thaler». Slednjič je postala ljudem tudi ta beseda nepriročna in tako so nekdanji Joachimsthaler prekrstili kratkoma v Thaler.

Iz Nemčije je srebrnik nastopil pot čez morje, prišel na Angleško in se pretvoril v «dollar», pozneje pa v «dolar». To besedo srečamo že početkom 17. stoletja, vendar se v Angliji ni obdržala. Od tam je prišel dolar v Ameriko, kjer se je ohranil do danes.

Manufakturna darila

Krasno blago za damske plašče, double blago za suknje in raglane, fino blago za damske in moške obleke priporoča najcenejša Družinska oblačilnica M. BAN na Resljevi cesti št. 7.

Megla v Parizu

Pred dnevi, ko je Ljubljano zagrinjala megla, da skoro nisi videl peči pred seboj, je tudi Pariz obiskala tako gosta megla, da so morali o belem dnevnu prižigati svetiljke po trgih in ulicah. Naša slika prikazuje «Place de la Concorde» v petek, 10. decembra, opoldne.

Nesrečni samci

Mussolini, ki na vse načine obrača žepe svojih nesrečnih podložnikov, je pred kratkim usvojil predlog za obdavčenje vseh samcev, ki so dosegli 25. in niso prekoračili 75. leta. Samci bo od slej v Italiji podvrženi davku; kdor ne bo hotel imeti žene in roditi otrok, bo moral še odrediti vsotico za svojo samsko pokoro.

Enaka se pripravlja samcem v Avstriji. Tam eksistira že več let poseben zakon, ki zabranjuje odpravljanje človeškega plodu. Seveda prihaja ta zakon predvsem v poštev le za revne sloje. Kajti bogate ženske si lahko privoščijo sanatorij, kjer se izvrši operacija, ne da bi se bilo treba bati zdravniške ali kakšne druge prijave.

Ker na ta način število nezakonске dece ogromno narašča, išče dunajska vlada izhoda ter bi rada za vsako ceno vzpostavila ravnotežje. In pojavlja se glasovi o načrtu za obdavčenje samcev. Davek bi bil samsko breme in denar, ki bi prišel potom posebnih iztirjevalcev v državno blagajno, bi se uporabljal kot pomožni fond za vzdrževanje nezakončnih otrok in mater.

Ta davek bi v Avstriji plačevalo okoli pol milijona mož, približno toliko je namreč samcev v avstrijski republiki. Najmanjši znesek za samca bi znašal mesečno 12 šilingov (96 Din), največji pa 50 šilingov (400 Din). Država bi od samcev pobrala na leto 12 do 15 milijonov šilingov (96 do 120 milijonov Din) in bi podarila te zneske zavodom za podpiranje materinstva.

Projekt je torej tu, a boj za uvedbo samskega davka se šele začel. Če pomislimo, da eksistira v Avstriji družstva za zaščito moških pravic, je na dlani, da načrt za obdavčenje samcev ne bo sprejet brez hudega odpora.

ENA pere volno in flanel in prepreči, da vsko.i. Za pranje zimskega perila Vašega malčka ie zato **ENA** nenadomestljivo sredstvo!

Sokolstvo

Važna odborova se a JSS

Udeležba iz cele države. — Sanacija JSS. — Jugoslovanski II. sokolski zlet bo l. 1929 ali 1930. — Pokrajinski zlet l. 1927 v Ljubljani. — Odlikovanje zaslužnega sokolskega delavca.

Dne 12. decembra se je sestal celokupni odbor Jugoslovanskega Sokolskega Saveza k svojemu jesenskem zasedanju, da odobri gospodarsko poslovanje za preteklo leto, potrdi proračun za leto 1927, in reši še celo vrsto drugih važnih zadev. Zasedanje je bilo otvoril

Savezni starosta brat E. Gangl

ki je prisrčno pozdravil vse navzoče ter ugotovil sklepčnost. Zastopane so sledeče sokolske župe: Banja Luka, Beograd, Bje-lovar, Celje, Kragujevac, Kranj, Ljubljana, Maribor, Mostar, Niš, Novi Sad, Novo mesto, Osijek, Rijeka, Sarajevo, Skopje, Split, Tuzla, Užice, Veliki Bečerek, Zagreb, in Zajčar, skupno 22 od 23 v savezu veljanih jugoslovanskih sokolskih žup. Opravičila se je župa v Sibeniku. V daljšem govoru je pozival br. starosta vse prisotne k čim ekspanzivnejšemu delu ter orisal najvažnejše dogodke od zadnje odborove seje. Bratski Českoslovanski sokolski zvezi je bil poslan brzoglavni pozdrav.

Br. Paunković (Beograd) se je v kratkem spominjal umrlega državnika g. Nikole Pašića, nakar je bila poslana sožalna brzoglavka njegovi rodbini.

Tajniško poročilo

je podal br. dr. Riko Fux. Omenil je m. dr. praški zlet, premotril kritično naše delovanje na njem, dotaknil se je dogodkov o priliki odkritja spomenika vladice J. J. Strossmayerja v Zagrebu ter pojasnil okoliščine, ki so v saveznem starostvu, da se je udeležba jugoslovanskega Sokolstva morala odpovedati. Tajniško poročilo je bilo po nekaterih pojasnilih soglasno odobreno.

Načelnik JSS, br. dr. V. Murnik je nato v imenu zbora župnih načelnikov

stavil sledeče predloge:

1.) Prireditve pokrajinskega zleta v Ljubljani l. 1927. ob priliki otvoritve sokolskega doma na Taboru pri sokolskem društvu Sokol I. na Vidovdan z obveznostjo za župe: Kranj, Ljubljana, Celje, Maribor, Novo mesto, Zagreb in Rijeka.

2.) V letu 1927. se naj vršita dva prednjača tečaja za moške in en tečaj za žensko prednjačstvo.

3.) Z ozirom na mednarodne tekme in čim večjo izveščenost naših vrhunskih telovadcev se naj vrši specijelno zanje posebni tečaj.

Odbor je soglasno odobril vse tri predloge.

Za gospodarski odsek

je podal poročilo br. Cobal, po stanju saveznega gospodarstva z dne 31. oktobra t. l. Gospodarskemu odseku se je posvečilo znižati savezni dolg, ki je znašal nad 2 in pol milijona Din, na okoli 400.000 Din, ki pa bodo, kakor vse kaže, tekmo prihodnjega leta tudi popolnoma odplačani. Na drugi strani ima Savez pri svojih društvih in župah na dobrem okoli 800.000 Din, ki se v zadnjem času pričinja tudi redneje odplačevati. Sokolska društva so prispevala za sanacijo Saveznega dolga okroglo 629.000 Din, vendar pa ta akcija danes še ni zaključena. Tudi sokolska loterija, ki se je vršila letos, je pripomogla Savezu do nekaj sredstev, ki so se izključno porabila samo za sanacijo. Savezno starostvo je uvedlo strogo štednjo ter je letos od denarja, dovoljenega po proračunu za leto 1926. porabilo le okroglo 65 odstotkov.

Po kratki razpravi se je sprejelo končno nekoliko predlogov gospodarskega odseka, ki se tičejo v prvi vrsti plačevanja poročil, uporabe saveznih tiskovin, sokolskih manjšinskih kolkov in drugega materiala, ki ga je savez izdal. Najvažnejša je dolžba, ki predpisuje plačevanje poreza direktno po župah, toda z dodatno določbo, da se lahko s sklepom starostva odzave onim župam, ki bi nemarno ali netočno izpolnjevale dolžnosti, ta pravica ter se vrši nato denarni promet saveza z društvi direktno. S tem je odbor soglasno odobril poročilo saveznega gospodarskega odseka.

Br. Vilko Turk je kot savezni blaginjak otvoril

proračunsko debato.

Priporočal je, da ostani tudi še za leto 1927. savezni porez po 10 Din za člana, da se savez popolnoma reši vseh dolgov. Ko bo to doseženo, bo mogoče misliti na izdatno znižanje poreza. Po kratki razpravi se je proračun sprejel z edino spremembo, da se je dvignila postavka dohodkov saveznega dne za 50.000 Din.

Savezni proračun

obsega na dohodkih 1.132.552 Din, na izdatkih pa 1.082.552 Din, ki se razdele sledeče: a) izdatki: tajništvo 230.180; tehnični odbor 203.000; prosvetni odbor 42.500; statistika 13.000; zdravstveni odsek 3000; gradbeni odsek 2500; manjšinski odsek 10.000; Sokolski glasnik 165.000; gospodarski odsek 244.720.46; b) dohodki: prosvetni odbor 11.000; statistika 11.100; Sokolski glasnik 165.000; gospodarstvo 545.452 in savezni porez za 40.000 članstva 400.000. Prebitek proračuna se ves porabi za sanacijo še preostalih saveznih dolgov.

Sledila so

poročila saveznih odsekov.

V imenu statističnega odbora je poročal br. V. Svalgar, da je savezni članski kalendar urejen pri 366 društvih, pri ostalih pa je dovršitev v polnem teku. Savez šteje po katastru z 6. decembrom 60.778 prijav in 16.267 odjav na članstvo, tako da znaša sedonji stalež 44.511 članstva. Veljanih je 23 žup z 457 sokolskimi društvi in odseki. Nova društva, ki so bila zadnje čase prijavljena v Savez, je odbor na predlog poročevalca definitivno sprejel. Ta so: Mrkonjićgrad (Banja Luka), Loznica (Beograd), Ulanik, Vukovje (Bjelovar), Avtovac (obnovljeno), Danilov grad, Duvno, Nikšić, Vrgorac (Mostar), Bački Brestovac, Kisač, Sjenar, Stara Kaniža (Novi Sad), Duga Gora (Novo mesto), Darda, Mirakovič, Čepin, Voćin (Osijek), Bogdanovac,

Gnjilane, Pirova, Ohrid (Skopje), Tešanj, Zavidovići (Tuzla), Guča (Užice), Jasna Tomić, Kovačica, Potiski Sv. Nikola (Veliki Bečerek), Boljevac, Kraljevo selo in Lasovo (Zajčar). Odjavljenih je bilo 8 društev. Glede ustanovitve nove obsejne notranjske župe in ponovne ureditve mej med osiječko in zagrebačko župo se je posvetilo saveznemu starostvu z nadaljnjim proučevanjem teh zadev z dolžnostjo poročila na glavni skupščini.

Po statističnem poročilu je podal referat o delovanju organizacijskega odseka brat N. Marolt, nakar je poročal brat dr. A. Košir o delu zdravstvenega odseka. Osobito je poudaril pažnjo, ki jo mora Sokolstvo posvetiti vzgoji svojega naraščanja, abstinenca in zatiranju prekomernega uživanja alkohola itd. Zdravstveni odsek pripravlja za članstvo posebno zdravstveno čitanko, ki izide leta 1927.

V imenu manjšinskega odseka je podal br. Smertnik važne podatke o tej panogi sokolskega delovanja.

Poškodbeni odsek, ki ga vodi br. Marolt izkazuje koncem t. l. skupno denarno stanje 139.599 Din; dosedaj se je letos izplačalo v 14 slučajih 4260 Din podpore. Odbor je odobril proračun poškodbenega zaklada za prihodnje leto.

V imenu gradbenega odseka je poročal br. ing. Zelenko. Sklene se, da morajo vsa sokolska društva, ki nameravajo zidati svoj dom predložiti v odobritev saveznemu gradbenemu odseku vse načrte in pa način financiranja. Za že obstoječe sokolske domove se bo zahtevala naknadna predložitev načrtov.

Na predlog delegata beogradske župe sklene odbor, da se skliče

savezna skupščina na 26. in 27. marca 1927. v Beograd.

Ob isti priliki se tamkaj izvrši polaganje temeljne kamna za bodoči veliki sokolski dom Beogradskega sokolskega društva ter se ob enem vidi v telovadnici istega društva spomenika plošča z imeni vseh v borbi za ujedinjenje padlih Sokolov.

Po referatu br. dr. Fuxa, se sklene, da se mora v vsakem sokolskem društvu ustanoviti posebni socijalni odsek, ki mu je na skrbi socijalno in karitativno delo za članstvo, naraščaj in deco. Ustanovijo se ferijalne kolonije za naraščaj in članstvo. Uvedla se bo ferijalna izmenjava sokolskega naraščaja med posameznimi društvi. Mnogo več pozornosti bodo morali sokolski socijalni odseki posvetiti tudi sedaj vladajoči brezposelnosti, ki silno pritiska tudi na sokolsko članstvo.

Debata o tej temi je bila zelo živahna. Nekateri govorniki so zahtevali, da naj se za glavno skupščino predloži tudi že končne predpise in navodila.

Prihodnja točka dnevnega reda je bil

razgovor o drugem vsesokolskem zletu.

ki naj bi se vršil nekako leta 1929. Po razgovoru se je sklenilo predlagati glavni skupščini naj se z ozirom na razmere vrši II. jugoslovanski vsesokolski zlet leta 1929 ali 1930. Določitev kraja se prepušča glavni skupščini.

Odbor je sklenil nato celo vrsto interesnih sklepov, nakar je

glede ljubljanskega Narodnega doma

zavzel tudi odločno stališče v prilog «Ljubljanskemu Sokolu». Tozadevna resolucija se objavi v vseh Sokolstvu naklonjenih novinah cele države.

Glede sprejema «Madžarske telovadne organizacije» v «Mednarodno Telovadno Zvezo» jugoslovansko Sokolstvo nima posebnih predlogov, saj se po njihovi točki stališče se sporoči MTZ in COS.

S tem je bila redna seja zaključena. V izredni seji je bil v tajnem glasovanju soglasno sprejet predlog sarajevske, mostarske in tuzlanske župe za

odlikovanje starega sokolskega borca Stevana Žakule

z veliko savezno plaketo za njegove izredne zasluge za Sokolstvo v Bosni in Hercegovini.

Savezni starosta je nato zaključil jesensko zasedanje saveznega odbora s primernim govorom.

Popoldne so si vsi delegati ogledali veliki sokolski dom na Taboru, kjer jim je društveni starosta br. dr. Pavel Pestotnik razložil ves potek gradbe in razkazal društvene prostore.

Izšel je «Sokolski koledar za l. 1927.» Bratje in sestre, naročite ga takoj pri Jugoslovanskem Sokolskem Savezu, Narodni dom. Cena 10 Din.

Zaključek sokolske prosvetne šole pri Sokolu I. na Taboru

V soboto, dne 18. decembra ob 8. zvečer bo zadnje predavanje iz ciklusa prosvetne šole v letošnji zimski sezoni. Prvi predava br. dr. Blumauer, ki nadaljuje že zadnjič započeto temo o prvi pomoči pri nevarnostih ter bo svoja izvajanja pojasnjeval s sklopičnimi slikami. Takoj nato ima predsednik PO br. Baželj zaključni referat: Telesna vzgoja in prosvetno delo. S tem bo završen osmi predavalni večer točno po programu, ki si ga je zasnoval PO kot svojo nalogo za letošnje leto. Skupno bo v osmih večerih absolutnih šest sokolsko - prosvetnih referatov in štiri zdravniška, ki tvorijo nekako celotno in zaokroženo snov, ki je za vsakega člana polnaga za pravo sokolsko vzgojo. Poleg teh predavanj so se vršila še tehnična predavanja in praktična vadba, kar je s prosvetnim delom vred tvorilo društveno prednjačko šolo. Predavanja so bila še dokaj dobro posočana in je znašalo število obiskovalcev od 50 do 110. Upamo, da bo tudi zaključni večer imel dovolj poslušalcev. Predavanje se vrši v prostorih kakor zadnjičkrat.

Po novem letu priredi prosvetni odbor še nekaj poljudnih predavanj znanstvenega značaja, za kar ima svoj spored že pripravljen in tudi predavatelje že preskrbljene. Kraj in čas teh predavanj bomo objavljali vsakokrat v časopisih, na kar že zdaj opozarjamo svoje članstvo.

Porote

Redek slučaj skrajne posurovelosti v naši kriminalistiki

Celje, 16. decembra

Otroci požigalci Da bi se masčevali nad nemoralnim življenjem svojega očeta, najmože končno človeka, ki ga na bestialen način spravi iz sveta. Umor pride na dan šele po sedmem letu vsled ponovnega bestialnega umora.

Lahko se reče, da so sedeli danes na zatožni klopi celjske porote pravi izrodki človeške družbe. Dvakratnega umora je bil obtožen 29letni Josip Podgoršek, samski tesar, hudodelstva naročenega umora Josip Hudina, Neža Hudina por. Jagodič in Anton Hudina, vsi iz Brezovice pri Bizeljskem. nadalje hudodelstva naročenega umora Al. Benko, ševlarjeva vdova iz Brezovice, hudodelstva požiga pa še posebej Anton Hudina in Ana Zgalin iz Brezovice.

Prvi umor, katerega je obtožen Josip Podgoršek in katerega so glasom obtožnice naročili njegovi soobtoženci, se je izvršil pred sedmimi leti dne 10. novembra 1919. V temni noči so čuli sosedje v Brezini dva strela iz samokresa. Drugi dan pa našli ob cesti v vasi umorjenega posestnika Antona Hudina, ki je bil takrat 53 let star. Pri raztelesenju se je ugotovilo, da je dobil umorjenec najprej dva strela, enega v hrbet in enega skozi stegno, nato pa še spredaj na prsih in na trebuhu 21. na hrbtni pa 5 ubodnih. Čeprav so vaščani večkrat s prstom kazali za morilca, ki so živeli pod streho umorjenega očeta, se je posrečilo izslediti zločinca šele po preteku celih 7 let. Dne 31. avgusta je dobilo okrajno sodišče v Brezici anonimno ovadbo, da je izvršil umor Josip Podgoršek iz Brezovice in da je vse to dobro znano v domačem kraju, le da se nihče ne upa morilca izdati. Obdolženi Josip Podgoršek je krivdo na tem umoru dolgo talil. Priznal je šele po obremenitvah navdihov Josipa Zidaniča, od katerega je dobil samokres, ter Josipa in Antona Hudina. Priznal je, da sta ga dva meseca poprej Josip in Neža Hudina, pa tudi Anton Hudina neprestano nagovarjala, naj bi njihovega očeta umoril, ker se vedno peča z ženskami in ter s tem zapravlja svoje premoženje. Kot nagrado mu je bilo obljubljenih 1.000 kron. Izpovedal pa je tudi, da je Josip Hudina, preobčuten v staro vojaško obleko, ponovno stregel očetu po življenju. Ko je šel kritičnega večera obdolženi Podgoršek okrog 20. ure mimo hiše Ane Pečnik proti domu, je zagledal blizu njenega vrta Antona Hudina st., katerega je zaradi zanesljivosti v temi najprej poklical po imenu. Ko ga je nato v razdalji dveh korakov točno spoznal, je ustrelil dvakrat zaporedoma za njim. Nato pa je iz samokresa padlo pero. vsled česar v tretji ni mogel več sprožiti. Anton Hudina se je medtem zgrudil na tla. Obdolženec je segel takoj v žep in s svojim precej dolgim nožem tako dolgo zabadal Antona Hudina, dokler ta ni izdihnil.

Obtoženi Josip Hudina trdi v svojem zagovoru, da so imeli njegovi starši Anton in Terezija Hudina srednje veliko posestvo, njun zakon pa zaradi očeta ni bil srečen, ker se je pečal z drugimi ženskami ter zapravljal premoženje. Otroci so morali zaporedoma zapustiti svojo domaćino. Tako je zahajal oče dolgo časa k neki Tereziji Iljaš, dokler ni 1917 njena hiša pogorela. Požarje si je izbral vdovo Ane Pečnik. Tudi tej je 1919 pogorela hiša, a Hudina st. ji je dal postaviti novo hišo. To zapravljanje denarja je otroku hudo jezilo. Brat Anton Hudina je ob neki priliki naravnost rekel, da oče ni drugega vreden, kakor da bi ga ubil. Obdolženec se je nekoč v navzočnosti brata Antona Hudine razgovarjal z Josipom Podgorškom o svojih starših, nakar je Podgoršek pripomnil, da bi on takega očeta ubil. Brat Anton Hudina mu je baje kmalu nato naročil, naj vpraša Josipa Podgorška, ali bi bil pripravljen usmrtiti očeta. Podgoršek je takoj privolil z besedami: »Kaj to meni, za 500 K ga ubijem, na italijanskem sem jih mnogo, pa bom še tega.«

Pogovor se je vršil tri tedne pred očetovim umorom. Po umoru je obdolženi Josip Hudina vprašal Podgorška, ali je osebo usmrtil očeta, nakar mu je ta izjavil dobesedno: »Sem ga, samo molči, drugače bom s teboj ravno tako napravil.« O kakim nagradu se ne ve ničesar povedati.

Obtožena Neža Hudina por. Jagodič krivdo taji ter trdi, da se hoče brat Anton Hudina nad njo le masčevati, ker ga je tožila zaradi očetove dedščine. Obdolženko pa obremenjujejo ne le Anton Hudina, temveč tudi Josip Hudina in Josip Podgoršek. Ta ji je tekom preiskave zabrusil v obraz: »Ti si nama, namreč meni in bratu Josipu, nosila v hlev kruha, ko sva tam zakrita radi mraza čakala na tvojega očeta. Tedaj je bil že preobčuten v vojaško obleko in je imel pri sebi bajonet, ti si pa naju vprašala ali sine že bili z očetom skupaj.«

Obtoženi Anton Hudina je bil s sodbo okrajnega sodišča v Celju 1. 1919 obsojen zaradi hudodelstva težke telesne poškodbe, ker je ranil svojega očeta z nožem. Nato se je za nekaj časa odstranil z doma. Ko je nato poleti prišel nekoč na Bizeljsko, mu je sestra Neža potožila, da z očetom ni mogoče več izhajati. Takrat je slučajno prišel mimo Josip Podgoršek, ki ga je naravnost vprašala, ali bi on hotel očeta »skončati«. Podgoršek je izjavil, da se to lahko stori, obdolženec pa da je baje dejal, naj napravita, kar hočeta.

Dokazano je da je kmalu po umoru izginil materi obtoženih otrok 1000-kronski bankovec in je prav verjetno da je od tega dobil Podgoršek za svoj bestialni zločin dogovorjeno nagrado.

Z umorom, ki ga je izvršil Podgoršek nad Antonom Hudino, na je prišlo tudi na dan, kdo je bil pravzaprav povzročitelj 2 požarov 1. 1917 in 1919. Ponoči 7. 6. 1917 je pogorela hiša Martinu in Barbari Kovačič, v kateri sta stanovala kri najemnika Franc in Terezija Iljaš. Terezija Iljaš je imela takrat ljubavno razmerje z Antonom Hudino st., vsled česar je Anton Hudina v jezi

zapalil hišo, v kateri je stanovala Iljaš in bi ga pri tem bil oče skoro zasabil. Tekom preiskave je tudi Ana Zgalin odkrila priznala da je ponoči 21. 6. 1919 zažgala Ani Pečnik hišo, in sicer zaradi tega, ker sta jo k temu zločinu zapeljala Anton in Neža Hudina, da bi se masčevala na Ani Pečnikovi, s katero je oče živel in jo tudi večkrat povabil v svoj vinograd.

Ta skrbno zasnovani umor je ostal celih 7 let prikrit kljub temu, da so si obtoženi ponovno med seboj očitali skrivnostno umoru. Nihče se ni upal zadevo naznamiti, ker je Podgoršek na skrajno slabem glas, podvržen tatvini in sploh človek, ki se ničesar ne ustraši. To je dokazal s ponovnim umorom, katerega je istočasno obtožen in ki ga najbolj obremenjuje tudi kot krivca v prvem slučaju. Ponoči dne 24. septembra 1926 je bil umorjen čevlarski mojster Mihael Benko iz Brezovice ter iz okrajne ceste zavlečen v koruzno polje. Sodni zdravniki so ugotovili na njem 24 poškodb, ki so bile prizadejane z malo sekuro. Orožniki so že drugi dan aretirali Josipa Podgorška in umorjenčevu ženo Alojzijo Benko, s katero je imel Podgoršek ljubavno razmerje in vsled česar je vladalo med zakoncem Benko zelo napeto razmerje. Čeprav so se kupičili tekom preiskave dokazi za dokazano, oba svoj zločin trdovratno tajita. Ugotovilo se je, da se je odpeljal Miha Benko v petek 24. 9. okrog 5. popoldne s svojim kolesom v Spodnjo Sušico, kjer je imel pri raznih strankah opraviti. Ponoči se je vračal peš domov, kolo pa je vodil poleg sebe. Neka priča je slišala ob eni četrti na 8. zvečer v daljavi 400 korakov obupen klic ter je takoj šutila, da se je moralo zgoditi nekaj strašnega. Istega večera v miru je prišla Alojzija Benko k Neži in Mariji Pintarič z vabilom, da gresta skupaj k nekemu sosedu kužuhat, kamor bo pozneje prišel tudi njen mož Miha Benko Podgoršek. Je bil ves popoldan pred umorom pri Benkovih, zvečer pa, ko se je Alojzija Benko že nahajala pri kužuhanju, je nenkrat vstopil Alojzija Benko je bila prej povsem mirna, komaj pa se je Podgoršek prikazal, se je začela tresti po vsem živoru in se je nato npetovano izrazila, da se boji, da je nekoč njenega moža ubil. Napram nekaterim pričam, ki so jo vprašale zakaj izraža to bojazn, je trdila, da ima Miha Benko sovražnike, da je gotovo ubit in da mora ležati v kakšni koruzi. Strah ki se je lotil Alojzije Benko se da izjaviti iz tega, da ji je najbrž Podgoršek namignil, da je dogovorjeni zločin že izvršil. Še bolj značilno je postopanje obtoženega Josipa Podgorška.

Priča Franc Benko, brat umorjenega čevljarja, izpoveduje, da ga je okrog polnoči zbudila svakinja Alojzija Benko in ga začela siliti, naj bi šel pomagat iskat Miksa Benko, češ da se mu je gotovo kmalu pripetilo. Brat ji je rekel, naj počaka, saj se bo itak pravočasno vrnil. Kljub temu mu je naročila, naj gre po Josipa Podgorška ter naj z njim išče moža. Ko sta pozneje prišla s Podgorškom skupaj, je obdolženec silil vanj, da ga morata iti iskat. Medtem ko ga je Franc Benko iskal ob cesti, je Podgoršek neprestano silil v oddaljeno koruzo, češ da ga bosta tam gotovo našla. Ko sta že preiskala precejšnji teren ter dospela v bližino mesta, kjer je ležal umorjeni Benko, je krenil obdolženec naravnost v smeri proti oni koruzi, ter ga je po kratkem času takoj tudi iztaknil. Priča Franc Benko izklicuje, da bi ga mogoče sicer tako hitro najti. Tekom sodne razprave se je tudi pokazalo, da je bil najbrže umorjeni Benko tisti, ki je napravil anonimno ovadbo o prvem Podgorškovem umoru na okrajno sodišče v Brezici. Ta korak je moral poplačati s svojim življenjem.

Porotnemu senatu predseduje v. d. sv. dr. Premšchak, votanta sta sv. dr. Tiller in okrajni sodnik Kompara. Obtoženo zastopa državni pravnik dr. Rus. Zagovarjajo pa Podgorška in Ana Zgalin dr. Orožen. Josipa Hudina dr. Rakun. Antona Hudina dr. Božič. Nežo Hudino, poročeno Jagodič dr. Ogriček in Alojzija Benko dr. Kalan. Razprava je trajala ves dan ter jo je predsednik ob 20 zaključil. Jutri se ob pol 9 nadaljuje in bodo govorili obtožitelj in zagovorniki. Razprava bo trajala najbrže pozno v popoldanske ure.

Dopisi

TRŽIČ. Tukajšnja meščanska šola je zaključila prvo tromesečje v četrtek 2. decembra. Prvi razredi pokazujejo čisto zadovoljive uspehe, medtem ko so učni uspehi v tretjem in četrtem razredu nezadostni. padla je namreč skoro polovica učencev. Da ni uspehov, ni kriv učiteljski zbor, temveč šolska oblast, ki ni pravočasno poslala za one, ki so odšli na študijske dopuste, nadomestnikov tako, da je bila šola skoro dva meseca brez štirih učnih moči. Kje je vzrok, da ni mogoče v pravem času poslati nadomestnikov, je seveda vprašanje, ki ga bo treba v interesu našega šolstva nujno in ugodno rešiti. Ljudje so bili radi nereda v tem pogledu v veliki nejevolji in so grozili, da vzamemo deca iz šole in jo dajo drugam. Sedaj je vse v redu in bo treba pač biteti, da se zamuda nadomesti. Nove učne moči bodo imele torej posla čez glavo, da popravijo, kar se popraviti da. — Podružnica sadjarskega in vrtnar društva za Tržič in okolico ima v nedeljo, dne 19. decembra svoj redni letni občni zbor v šoli v Kovorju. Začetek občnega zbora je ob devetih. Na dnevnem redu so letna poročila odborov ter strokovno predavanje o splošnem sadjarstvu. Od centrale pride najbrže g. predsednik svetnik Rohman sam. Vsi, ki se za sadjarstvo zanimajo, naj se udeležijo občnega zbora, nekaj bodi prav gotovo pridobili. — Novi tržiški gostilničarji so, tako vsaj pravijo, s svojim položajem kar zadovoljni. Gostilno »V rdečem konzumu« je prevzela g. Fani Vehovčeva, »Pri Jošku« tržiški »dobrodelniki«, katerim so vse do-

sedanje klerikalne gostilne preslabe in ki bi bili vendarle radi tudi na trgu, gostilno »Pri Jezliču« pa je prevzel Hribarjev Blaže. Kot že rečeno, so vsi zadovoljni, birtje in gostje — Brivec Ziblar preurejuje lokal v občinski hiši, kjer bo napravil moderno brivnico, kakršne menda še ljubljana nima. Še boljše pa bo opremil svoj brivec Godnov v Bidelnovi hiši, kjer bo tudi jako moderno napravljena mesnica. Kar se slednjih uče, se z njimi Tržič resnično lahko postavi. — Urar Slavko Kompare je zapustil Tržič, kjer si je baje pridobil docela lepo premoženje, saj je bil za celo okolico edini urar. Tako je prostor za novega na razpolago. Odšel je v Ajdovščino. — Zima lepo pritisla. Jutra so mrzla, drevje pokrito z debelim ivjem in mladina komaj čaka, kdaj pride še sneg. Smučarjev je pa vsako nedeljo dosti, ki hite na Kovec ali na Korosico, ali pod Storžič, ali na Zelenico. Ker je vrh tega še lovska sezona, je ob nedeljah malo Tržčanov doma, če niso na hribih, so pa na lovu, odkoder prinese navadno — opice.

SODRAŽICA. V nedeljo, dne 12. t. m. se je vršil pri nas ustanovni občni zbor »Streljaške družine«. Udeležba je bila nad vse zadovoljiva in sicer do 100 fantov in moških. Občni zbor je otvoril g. Stanko Vodopivec in pojasnil namen družine. G. kapetan Bratuž, ki je prišel kot delegat iz Ljubljane, je točno pojasnil korist, ki jo imajo mladenči, posebno oni, ki še niso bili vojak. Nadvse krasen je bil govor g. Vrbiča, ki je z vzhvalnimi besedami navdušil navzoče za delo v streljaški družini. Pojasnil je stališče naših grabežljivih sosedov in njihovo delo v tej smeri. Pravila so bila z malimi spremembami soglasno sprejeta ter je takoj pristopilo nad 70 članov. Izvolili se je odbor z g. Vodopivcem na čelu, ki bo gotovo kos svojim dolžnostim. Zborovanja so se v večjem številu udeležili tudi naši somišljeniki iz Kočevja, ki bodo ponesli ta pokret tudi v našo okolico, da se strnemo enkrat v močnejšem »Streljaškem okrožju«. Streljaški Zdravo!

ROGAČEC. Dne 1. decembra je tukajšnji Sokol priredil telovadno akademijo v proslavo narodnega praznika »Ujedinjenja« v prostorih hotela Sporn, ki so bili napolnjeni do zadnjega knjičca. Nastopili so člani, članice moška in ženska deca in končno skupina članov in članic. Vaje so se izvajale prav čedno pod načelništvom učitelja Srečka Sekirnika. Sodeloval je tudi pevski zbor, ki je pod vodstvom učitelja Tometa Stefanciosa zapel nekaj narodnih in umetnih. Še prav posebno pa je pripomogel k sijajnosti večera slatinski salonski orkester pod mojstrskim vodstvom g. Blizjaka in vijolino g. Dežela, sodnika v Šmarju. Društveni svetar je imel daljši nagovor o ujedinjenju in njegovih predzgodovini. Proslave se je udeležilo dosti okoličanov to in onkraj Sotle in pa malodane ves trg, ki je s tem dokazal, da cenijo resno in vzgojno sokolsko delovanje.

BREŽICE. Dne 6. decembra t. l. je priredil naš Sokol Miklavžev večer, popoldne za mladino in zvečer za odrasle. Pri popoldanskem prireditvi je bila velika dvorana Narodnega doma natlačena z občinstvom. Po lepo uspeli mični otroški igri s petjem je nastopil Miklavž s spremstvom in obdaril preko 120 naših malčkov. Zelo animirano je potekla tudi večerna prireditev in lepa darila so povzročila obilo veselja, pa tudi smeha pri obdarovanih. Marljivo je sodeloval tudi salonski orkester »Godbenega kluba«, ki se prav lepo razvija. — Vsem, ki so pripomogli k lepo uspeli prireditvi, naša iskrena zahvala. — Sokol priredi tudi letos svoj običajni »Silvestrov večer« z zelo pestrim sporedom, na katerega vabimo že danes vse one, ki žele ta večer prijetno preživeti v krogu svojih prijateljev in znancev in vstopiti dobre volje v novo leto 1927.

LJUBLJOMA. Naš Sokol se prav pridno giba. Dne 1. decembra je priredil proslavo ujedinjenja, ki je privabila lepo število občinstva v dvorano. Ko je salonski orkester odigral »Bože pravde«, je br. starosta orisal pomen ujedinjenja ter delo Sokolstva za to idejo. Nato je sledila zaobljuba šte-

vilnih novih članov in članic. Šestnajstotica telovadcev in telovadk je izvajala že znane krasne vaje. Zelo efektne je bil nastop sedmih članic v simbolični »Jubilarki«. Konec je tvorila lepa skupina vseh društvenih odsekov. V odmorih in med nastopi je sviral društveni orkester. — Dne 5. decembra je prispe, Miklavž najprej za deca, zvečer pa za odrasle. Po oficijelnem govoru in obdarovanju se je razvila živahna, neprisiljena zabava. — Dramatski odsek pripravlja za 19. t. m. »Charleyev toto«. Silvestrov večer pa obeta obilo zabave in veselja.

M. Pirc, Ljubljana

Najprimernejša in naicenejša božična darila.

FRANC KOČER

v. uradnik drž. žel.

LEOPOLDINA KOČER vd. Koder

pos. sestrica

poročena

Študenti pri Mariboru, decembra 1926.

Zastopniki

zanesljivi, gospodje ali dame, ki so spretni za obisk privatnih odjemalcev se iščejo
Vprašajte v kavarni Emona pri blagajni med 2. in 6. u.o. 12776

NAZNANILO!

Cenl. občinstvu vljudno naznamjam, da bom jutri, dne 18. t. m. otvoril

MESNICO

NA SELU, poleg žrebčarne.

Postregel bom vedno z dobrim blagom po najnižjih cenah.

Franjo Keber ml.

V Avstriji živeči rojaki!

4 besede

Srečneževe srečke

Igrajo srečno!

Naročite torej še danes v zaprtem pismu za božično žrebanje, dne 28. in 30. decembra, pri

ALBERT BAUER, WIEN

IV. Favoritenstrasse 4./G.

Vsako naročilo se izvrši takoj. Plačilo po prejemu naročenih srečk.

Z eno samo srečko zredete v srečnem slučaju

750.000 šilingov

100.000 srečk, 50.000 dobikov v znesku 10.640.000 šilingov.

Cene srečkam: cela S 32 - Dtn 280 polovica S 16 - Dtn 140 četrtinka S 8 - Dtn 70 osminka S 4 - Dtn 35

Koncipijent

s substitucijsko pravico išče mesta.

Nastop 18. februarja

Ponudbe naj se blagovoljno poslati na oglasni oddelek „Jutra“ pod: Dr. I. R

MARIBORČANI!

Praktična

12729a

božična darila

si nabavite v manufakturi trgovini

Franjo Majer, Maribor. Glavni trg št. 9

Velika razprodaja!

galanterijskega in modnega blaga

lepa darila za Božič in Novo leto

12695

IGO BALOH, Maribor, Gosposka ul. 15.

JOSIP URAN

specijalne trgovine božičnih okraskov

Ljubljana, Mestni trg 11.

Papir, svilen, vreten, zlato in srebrni, skrebeci in krep. Glava in srebrna penga žica za rože. Žica za obešanje okraskov. Briljantni vrvice, svečke, držke za svečke, čudežne svečke. Prtički za v kot. Reza krami in poceni, do vrhov in veličin. Obrazi (Krippenbilder), rojstva (Stalce), ameta, girlande od amete girlande papirnate, angelske laske (Feenhaar). Razglednice blok in turbički za kole. Darje, kramke in lampirni. Listje za rože, prašniki. Pötselnj, umetne cvetlice in venci za noveste. Velikanska izbira vsakovrstnih steklenih božičnih okraskov v obliki pučkov, zvončkov, možičkov, sadja, kramke, tipice okraski od amete. Raznolikost in dr. 261. tiskop. prtika ad. ad.

Franže za obleke

v vseh barvah se izdelujejo

TONI JAGER,

Ljubljana, Dvorni trg št. 1

Prostovoljna javna dražba

dobro obranjene sobne opreme (spalnice) ter zaves, postelne opreme, obleke, perila, porcelana in raznih drugih predmetov se bo vsila dne 20. in 21. decembra ob 9. dop. Karlovska cesta 18.

Iščem

12712

zastopnika

z zalogo v Ljubljani, Celju in Mariboru za prodajo pražene turške kave.

Prednost imajo go-podje, ki posedujejo lokal ter morejo položiti v go-ovom kavcijo od 3.000 Din do 5.000 D.n.

Pismene ponudbe z referencami na Poštanski pretnac 377. Saračvo.

Vsaka dama

ki ljubi lepo opremljeno stanovanje dobi

najlepše in najcenejše

zaves, store, pokri-

vare, prte in prtiče v

specijalni trgovini za čipke

na Poljanski cesti 27.

Dimitrij Lapaine.

Dobro vpeljana veletrgovina žita

išče

družabnika

s kapitalom.

Ponudbe pod „500.000“ na oglasni oddelek „Jutra“ 12767

Sprejme se

TRGOVSKI POTNIK

za Slovenijo, marljivo in soliden, z dobrimi priporočili, od ugledne tvrdke za prvo vrsto sloveč predmet. Dobri dohodki. Potovanje z avtom. — Ponudbe z opisom dosedaj. delov. pod „Zmožen“ na oglasni oddelek „Jutra“.

1277

Prometni zavod za premog, d. d.

v LJUBLJANI

prodaja premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpeta na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporočila posebno prvotnosti češkolovski in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briki

Naslov: Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 15/L

704

M. Zévaco

Papežinja Favsta

Roman

»Kajetan,« mu je velel, »odpravi se neutegoma. Zunaj Pariza prečitaj z vso pažnjo ta navodila; ko si jih vtisneš v spomin, jih uniči...«

»Kam pojdem. Vaša Svetost?« je vprašal kardinal.

»K edinemu, ki je zmožen rešiti Cerkev in obnoviti v Franciji kraljevsko oblast...«

»Kdo je ta edini, sveti Oče?«

Sikst V. je strmo pogledal kardinala ter odgovoril:

»Ta edini je hugenot. Ime mu je Henrik Burbonski, navarski kralj... in kmalu tudi kralj francoski... Idi, Kajetan!...«

XV.

Saizuma.

Tri dni sta vitez de Pardaillan in Karel Angoulémski iztikala po Parizu, da bi našla kako sled o cigancih. Bilo je zaman. Še Pipeau, ki ga je vitez spet privedel od »Vedeževalke«, je to pot sramotno odrekel.

»Vse je izgubljeno,« je rekel Karel s solzami v očeh. »Nikoli več ne bom našel.«

»Zakaj?« se je nasmehnil Pardaillan. »Ženska se vselej spet najde, verjemite mi.«

»Ne norčujte se, Pardaillan!« je vzklil mladi mož. »Ali ne vidite mojega obupa?«

In res se mu je poznalo, da bi se najrajši razjokal.

Vitez ga je pogledal z bratskim sočutjem. In vzdihnil je, kakor da se mu samemu toži po srečnih mladostnih dneh, ko je bil še

zmožen plakati zaradi izgubljene devojke.

»Siromak!« je dejal. »Nu, nikar tako ne tugujte. Edino, kar je na svetu nepopravljivega, je smrt. Vse ostalo je moči urediti. Da, če bi bila Violetta mrtva, bi razumel vaš obup. A tako...«

»Kdo ve, ali ni res mrtva!« je zamolklo vzklil Karel. »Morda jo je doletelo še kaj hujšega. Če je v oblasti tega človeka...«

»Naj bo zastran mene tudi to! Ženska, ki ljubi, je zmožna vsakotere zvižaje in vsakoterega junaštva, da se ohrani za svojega izvoljenca. Ako vas Violetta ljubi, bodite verjeti, da se kmalu spet vidita...«

Še dolgo mu je prigovarjal s takimi besedami. Tisti, kdor bi ga bil poznal samo iz bojne vihr, bi bil gotovo strmel, odkod jemlje srditi junak toliko mehke tolažbe za nesrečno mladeniško srce.

Karel, ki so ga napori dolgega in jalovega iskanja utrudili, se je bil vrget v naslanjaj. Njegove oči so se po malem zaprle. Znočilo se je. Pardaillan je tiho zaprl okno in še enkrat sočutno pogledal tovariša; nato je pomislil nase.

»In jaz?« je zamrmral. »Kdo bo tolažil mene?... Hvala Bogu, da ne potrebujem tolažbe!«

Tako misleč je po prstih odšel iz sobe.

Na levi strani dvorca v Progarski ulici je bilo majhno dvorišče s hlevom, kjer sta konja viteza de Pardaillana in vojvode Angoulémskega složno mulila svoje težko prislužno seno. Gredoč po tem dvorišču, je vitez zagledal pri vratih konjarne dva moža, ki sta sedela na kupu slame in sta se otožno razgovarjala.

Bila sta Picouic in Croasse. Ko sta uzrla žrtev, ki bi jo bila morala umoriti, sta jadrno skočila na noge. Pardaillan jima je bil takrat res ponudil prenočišče; a v teku naslednjih dni je bil zdnaj pozabil, meneč, da sta se preselila v kako drugo zavetje.

»Kaj vraga pa delata tu?« je vprašal.

»Sveži zrak uživava, kakor vidi vaša Svetlost,« je odgovoril Picouic.

»Vidim, vidim. A zakaj baš tukaj in ne drugod?...«

Picouic in Croasse sta se bolešno zavzela.

»Ali je mar vaša Svetlost izvolila pozabiti, da naju je povabila s seboj na počitek?« je vprašal Croasse, kriveč svoj dolgi hrbet.

Pardaillan se je zagrohotal.

»In ta počitek naj traja na vekomaj? Prebita trudna morata biti!«

»Vaša Visokost naj nama verjame, da sva imela pri Belgoderu peklensko delo!« je vzklil Picouic.

»Pri Belgoderu?« se je zdrznil Pardaillan. »Pri glumaču, ki je stanoval v Tkalski ulici, v gostilni pri »Dobri nadi?«

»Pri njem, pri njem!... Oni dan sva se bila okoristila z njegovo odsotnostjo in sva se spustila na potep. Toda, po pravici povem, vzlic vsemu se nama je že tožilo po njegovi prašičji hrani, ko naju je sreča privedla mimo »Vedeževalke...« Če mi vaša Svetlost dovoli,« je nadaljeval Picouic, »bi pri tej priliki obrazložil misel, ki me je obšla v gostoljubnem hlevu vaše Svetlosti...«

»Govori!« je velel Pardaillan.

»Gospodarja iščeva, vaša Svetlost, gospodarja, ki naju ne bi tepel od zore do mraka, ali pa naju vsaj po batinah ne bi hranil s kamenjem. Želela bi si gospoda, ki bi umel ceniti najin pogum...«

»To pa, to!... Vsa čast vajinemu pogumu!...«

»Najino razboritost, najino spretnost in vse druge dobre lastnosti, ki se v najinem dosedanjem položaju niso utegnili razviti... Zakaj ne bi bili vi ta gospodar?...«

»Povejta mi,« je vprašal Pardaillan, ki je premišljal sam svojo stvar, »kako je bilo ime dekletu, ki je živela pri Belgoderu?...«

»Vaša Svetlost misli pevko Violetto?«

»Baš njo. Ali se vama sluti, kaj bi utegnilo biti ciganu do nje, da jo je imel pri sebi?...«

»Nisva je poznala bliže. Ko naju je Belgoder pred petimi leti najel, obljubljaje nama kneževsko življenje, potovanja v kočiji, lahko delo in gospodsko hrano, sta Violetta in Saizuma že živeli pri njem.«

»Saizuma?« je vprašal Pardaillan.

»Da, vedeževalka... Blazna je.«

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10.—

Starši! Ročno delo obutev je nedosegljivo!

Tovarniško množinsko blago ne more biti tako trpežno

kakor ročno delo!

„DOKO“ čevlji so zajamčeno ročnega izdelka. Zato so najtrpežnejši, najlepše oblike in poleg tega tudi cenejši, kakor tovarniška obutev.

Kupujte zato k praznikom za darila

le „Doko“ obutev v Prešernovi ul. 9, dvorišče

Oglejte si izložbo v veži in obutev v trgovini.

Ivan Čarman.

Obrt

Ondulacija, vodna, ondulacija, striženje, barvanje las, manikura, najtočnejše se izvršuje v damskem salonu „KELŠIN“.

Kopitarjeva ulica 1.

Galoše popravlja parna vulkanizacija P. Škafar. Ljubljana, Rimska cesta 11. 370

STAMPILJE
T. RABIČ
Ljubljana
KOLODVORSKA UL. 49

Fina šivilja
za oblake in plače hodi kivat na dom. Ponudbe pod »Spretna 63« na oglasni oddelku »Jutra«.

Službe
dobe
Učenko
za trgovino z elektroničnimi predmeti sprejemam takoj. Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Učenka 15«.

Lep postranski za-
služek
se udi rešit in postojnim državnim upokojencem in tudi drugim s prodajo domačih državnih strokov na obroke. Reflektanti na tako zastopstvo naj pošljejo pismene ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Domači ljubljanski zavodi«.

Strojnega delavca
k fresnem stroju, sprejme Matija Perko, mizar, tvojica, Siska. Ljubljana, Celovška cesta 12. 3680

Petliljo
dobro izurjen v vseh delih, isem za takoj. Hrana in stanovanje v hiši, plača po dogovoru. Ponudbe pod »Nufno 68« na oglasni oddelku »Jutra«.

Plačilno natakario
popolnoma veselo — boljše moč takoj sprejemam. — Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Boljša moč«.

Brivskega
pomočnika
ki striže tudi na dubi, sprejme takoj Avgust Del Bello, Domiale. 3693

Postrežnik
pošten, mlad, bren na takoj. Levica ulica 21. 11. prišle, levo (cesta v Rečno delino). 36926

Železnarja

detaljšta in engrosista, starostno moč od 25-35 let, posebej terka Plinter & Lenard, Maribor. 36923

Vezilja
za monogram dobi stalno delo. Vprašati: Toni Jager, Ljubljana, Dvorni trg št. 1. 36897

Službe
iščeio
Korespondentinja
popolnoma vesela, s prakso, zmožna slovensko in nemško stenografije, knjigovodstva, strojepljiva, srbohrvaščine itd. želi mesta za takoj v Ljubljani. — Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Vse mesece brezplačno«. 36911

Trg. pomočnik
starejša moč, mešane stroke, želi službe, (tro) tisti kot potnik ali skladničnik. Ceneje ponudbe na podružnico »Jutra« v Mariboru pod »Takojšnji nastop«. 36833

Učenca
ki se je učil 14 mesecev v trgovini z mesnimi izdelki, oddaja znova v učilje za 3 leta onemu trgovcu, pri katerem bi imel svojo obrabo v hiši. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Učenca 15«. 36888

Trg. sodružnica
spevniške, mešane in muškatinske stroke, popolnoma izveščena, želi službe takoj ali pozneje. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36793

Učenca
ki se je učil 14 mesecev v trgovini z mesnimi izdelki, oddaja znova v učilje za 3 leta onemu trgovcu, pri katerem bi imel svojo obrabo v hiši. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Učenca 15«. 36888

Učenca
ki se je učil 14 mesecev v trgovini z mesnimi izdelki, oddaja znova v učilje za 3 leta onemu trgovcu, pri katerem bi imel svojo obrabo v hiši. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Učenca 15«. 36888

Učenca
ki se je učil 14 mesecev v trgovini z mesnimi izdelki, oddaja znova v učilje za 3 leta onemu trgovcu, pri katerem bi imel svojo obrabo v hiši. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Učenca 15«. 36888

Učenca
ki se je učil 14 mesecev v trgovini z mesnimi izdelki, oddaja znova v učilje za 3 leta onemu trgovcu, pri katerem bi imel svojo obrabo v hiši. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Učenca 15«. 36888

Učenca
ki se je učil 14 mesecev v trgovini z mesnimi izdelki, oddaja znova v učilje za 3 leta onemu trgovcu, pri katerem bi imel svojo obrabo v hiši. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Učenca 15«. 36888

Učenca
ki se je učil 14 mesecev v trgovini z mesnimi izdelki, oddaja znova v učilje za 3 leta onemu trgovcu, pri katerem bi imel svojo obrabo v hiši. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Učenca 15«. 36888

Učenca
ki se je učil 14 mesecev v trgovini z mesnimi izdelki, oddaja znova v učilje za 3 leta onemu trgovcu, pri katerem bi imel svojo obrabo v hiši. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Učenca 15«. 36888

Učenca
ki se je učil 14 mesecev v trgovini z mesnimi izdelki, oddaja znova v učilje za 3 leta onemu trgovcu, pri katerem bi imel svojo obrabo v hiši. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Učenca 15«. 36888

Učenca
ki se je učil 14 mesecev v trgovini z mesnimi izdelki, oddaja znova v učilje za 3 leta onemu trgovcu, pri katerem bi imel svojo obrabo v hiši. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Učenca 15«. 36888

Učenca
ki se je učil 14 mesecev v trgovini z mesnimi izdelki, oddaja znova v učilje za 3 leta onemu trgovcu, pri katerem bi imel svojo obrabo v hiši. Ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod »Učenca 15«. 36888

Radiomehanik

elektrotehnik, dobro izveščan v gradnji aparatov vseh sistemov, popravi in drugih v to stroko spadajočih del, tudi predvajanja aparatov pri strankah, izve primerno mesto. — Ceneje dopise pod šifro »Radiomehanik« na oglasni oddelku »Jutra«. 36861

Prodaj
Inštruiran
vse srednjepoljske predmete. Gotov uspeh! Ponudbe pod »Filozof-matematik« na oglasni oddelku »Jutra«. 36900

Prodaj
Železno peč
veliko in srednjeveliko, proda Sever & Komp. v Ljubljani, Gospodarska c. št. 3. 36883

Prodaj
Oglejte si
baržunaste in filcne klobuke od 80 Din naprej. — Samo v modnem salonu Stuchly-Mahke, Zidovska ul. št. 3. 36757

Prodaj
»Ford« avto
v dobrem stanju in dobro rabljen, z osebno in priljubljeno karoserijo, prodam za 12.000 Din. Naslov v gostilni Kmet, Ljubljana, Bregovska cesta št. 3. 36971

Prodaj
Auto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

Prodaj
Pečni zaslanjač
(Ofenshirm) trospredni, popolnoma nov, napredaj. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36978

Prodaj
Kupim
Zlatnike kupujem
in plačam dobro F. Oden — Ljubljana, Prešernova 28. 369

Prodaj
Pisalni stroj
dobro ohranjen, kupim. — Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Stroj 15«. 36913

Prodaj
Brusnega lesa
kupim vsako količino, proti takojšnjemu plačilu. Cenj. ponudbe z navedbo cene, količine in dobavnega roka na oglasni oddelku »Jutra« pod »Brusni les«. 36801

Prodaj
Polnojaremenik
(Vollgatter) je v dobrem stanju, 50-60 cm razpetine, kupim. Pismene ponudbe z navedbo cene na oglasni oddelku »Jutra« pod »Vollgatter«. 36895

Prodaj
Staro železo
in stare kovine kupuje Frane Stupica, trgovina z železino in poljedelskimi stroji v Ljubljani, Gospodarska cesta št. 1. 36985

Prodaj
Zlata damska ura
in zlati uhanj z diamanti poceni napredaj. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36942

Prodaj
Vreče
jutaste, stalno prodaja in kupuje Podbevšek, Ljubljana, Vošnjakova 4. 36945

Prodaj
Kožuh za noge
buteljke steklenice in ročke za mast ali slino, prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36975

Prodaj
Umivalna miza
pločevinasta, nova, za umivanje kozarec, napredaj v Tavčarjevi ulici 4. 36934

»Ford« avto

v dobrem stanju in dobro rabljen, z osebno in priljubljeno karoserijo, prodam za 12.000 Din. Naslov v gostilni Kmet, Ljubljana, Bregovska cesta št. 3. 36971

»Ford« avto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

»Ford« avto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

»Ford« avto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

»Ford« avto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

»Ford« avto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

»Ford« avto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

»Ford« avto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

»Ford« avto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

»Ford« avto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

»Ford« avto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

»Ford« avto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

»Ford« avto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

»Ford« avto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

»Ford« avto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

»Ford« avto
znanka »Lambda«, tovarne »Lancia« Torino, je naprednejši — Luksuzno opremljen, celotni voz v najboljšem stanju, malo rabljen, Bregovska cesta št. 3. 36971

Gospodična-gospod

Samo se danesi!

Samo se danesi!

Ossi Oswalda - Harry Liedtke

Najboljša burka te seziže!

Najboljša burka te seziže!

Predstave danes ob: 3., 1/5., 6., 1/2 8. 9.

Jutri v soboto: Monumentalno, razkošno opremljeno, veličastno filmsko delo „.....“ Pazite na naš jutrišnji oglaš!

Elitni Kino Matica, najdobje kino v Ljubljani.

Božična prodaja

ravnokar dospelih novosti!

Poseben oddelek za gospode

Ljubljana-Mestni trg 18-19.

Božična prodaja

ravnokar dospelih novosti!

Poseben oddelek za gospode

Kapital

Družabnika
za dobro idejo trgovino z močnim blagom, v bližini Ljubljane, iscem. — Osebnostno sodelovanje ni potrebno. — Ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod »Dobra trgovina na Vili«. 36992

Kdo bi posodil
vestnemu obrtniku 2000 Din proti garanciji, ki jih potrebuje za izvršitev dela. — Besne ponudbe na oglasni oddelku »Jutra« pod št. 80. 36990

Dopisi
Posojilo 1000
Dvigajte pismo! 36946

Gospodična L!
Oglasite se pod šifro »Pozdrav v vlak« na oglasni oddelku »Jutra« ali direktno darce. 36986

Gospod
vsestransko naobrazen, 28 let star, prijeten znanostni, s 30.000 Din, želi resnega znanja v svojo poznejšo življenje s trgovsko naobrazeno gospodično, v starosti od 20 do 28 let, katere ima vse, tje do trgovine. — Ceneje ponudbe na oglas. oddelku »Jutra« pod šifro »Božično darce«. 36984

Črni klavir
(Stutzflügel) lep in dobro ohranjen, prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36917

Klavir
dobro ohranjen, ceno prodam. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36936

Harmonij
skoro nov, radi pomanjkanja prostora ugodno prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36951

Berde
skoro nov, po ugodni ceni prodaja. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36988

Živali
Dober pes, čuvaj
lep in velik, napredaj. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36983

Dva mlada psa
sta se izgubila dne 13. decembra. Eden je temnozajr preplečar z obojestranskim pom in belo liso na prsih, drugi je bel istrski brak z rumenimi lisami. Najbližnji naj se oglasi v vili Žilbe na Mirju, ali pa v trgovini Zalta & Žilbe, Dunajska c. 3. Proti nagradi! 36982

Izgubljeno
Isče se
Emil Kavčič, bivši uradnik delovnega odmeta v Gor. Kdor želi za naslov, naj ga proti oškodnini javi Petru Škerbič, kantiner, Ljubljana, Domobranska cesta 2. 36996

Uhan z diamanti
je izgubljen v sredo dopoldne. Najbližnji se napreza, da ga odloži proti nagradi na Aharjevi cesti št. 7. 36993

Razno
Znamke
so najprejključnejše boljšino darilo. Obdarujte Vase drage s listimi, ter naročite moj novi cenik št. 3 na L. 1927, stane samo 10 Din. — Vsek naročnik, ki pošlje denar naprej, dobi za nagrado 50 različnih boljšinskih znamk. Cenik vsebuje okoli 600 držav sveta. Najstarejša trgovina v kraljevini SHS Isidor Steiner, Brod na Savi. 36945

Otroci
se sprejemajo v dobro oskrbo. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 36972

Izvoz v Francijo
posreduje trgovce Slovenec v Mariboru. Ponudbe pod »Francija« na oglasni oddelku »Jutra«. 36977

Vreče
rabljene, vsakovrstne kva itete ima stalno v zalogi tvrdka

Ljudjevi Siro, Kranj.

Pogubo
vsaki družini
prinašate nalezljive bolezni. Kako se jih ubranite? Tzvesti iz knjige:

Dr. Josip Tičar:
Boj nalezljivim boleznim.

Cena s poštnino vred Din 1950

»uročila na knjižarno Fiskovne zbirke«

»uročila na knjižarno Fiskovne zbirke«

»uročila na knjižarno Fiskovne zbirke«